

ELŐFIZETES

REKLAJN

Egy évre ..... 24 korona
Egy szez. .... 2 korona

VIDELEN

Egy évre ..... 28 korona
Egy szez. .... 2 u. 40 f.

IRKÉTESEK

A szez. utáni utazásért 20 f.
Minden levelet kérem 10 napra

NYOMTATÁS 30 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült

vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 151

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-

Társaság.

József főherceg-ut. 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, november 28.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: Régi történet, új tanulság.

Egy szenzációs nap.

A vízművek átvétele.

Őrült az állomáson.

Lengyel Sándor. Irta: Szöllősi István.

Hogy születnek a petíciók?

Egy szakasz.

Megszökött aradi kereskedő.

Lengyel Sándor meghalt.

Brutális csendőrök.

Tárca: Temetés után. Irta: Lengyel Sándor dr.

Régi történet, új tanulság.

Arad, november 27.

Egy kiváló magyar politikustól, akinek Bécsben régóta jelentős állása van, levelet kaptunk a magyar bank dolgában. Az illető, akinek értesülései személyénél és összeköttetéseinél fogva teljesen megbízhatók, nagyérdemű megjegyzéseket tett, amelyek az új magyar politika történetére nézve is érdekesek:

Aki úgy mint én magam, egyéni érdekek nélkül, csakis időöltés céljából, a kakasülő magaslatából szemléli a koalíciós szinpadon lefolyó szerepléseket, jó ízűt mulathatna a komédián, hogyha oly nagyon szomorú nem volna az a politikai bohózat, amit a „hősök”, meg a statisták, koristák zöme, lámpavilágításban úgy mint a színpad mögött, eljátszanak. Mindenekfölött kacagtató a vezérszereplők izgasztó erőlködése az irányban, hogy megizlettessék a tisztelt nézőközönséggel utólagosan azokat az „elvéket” és tanulságokat, amelyek leküz-

désében évtizedeken át gyűlöletes fegyverrel küzdöttek vala és amely küzdelem sikerével végre magukévé tehetők a — husos fazékakat. Nem-e páratlan élvezet azokat a bölcs dikciókat meghallgatni, amelyek manapság Andrassy Gyula, Apponyi Albert és más „hátramozdítók” bőbeszédű ajkairól az „obstrukció” alkotmányellenes, országrontó taktikáját jellemzik?

Hát bizony ezen dikciózás elég érdekes és mulatságos is volna, hogyha friss emlékezetében nem volna minden magyar embernek az a végtelen nagy megkárosítás, amit a nemzet anyagi és erkölcsi vagyonában éppen az által kellett szenvednie, hogy azok a vezér urak csak most tértek észre s csak még két évvel ezelőtt homlokegyenes ellenkező nézetben valának s az obstrukció szent üdvössége mellett kardoskodtak.

No, de a könyvek-könyve, a szentírás mondja, hogy az uristennek nagyobb kedve telik egyetlenegy bűnös megtérésében, mint száz igazságos emberfián, akik sohasem vétkeztek életük lefolyásában. Hát miért ne örvendjünk mi magyarok is „vezéreink” magukatérésének? A világpolitika nagy mestere, Bismark is, egyik szárnyas igévé vált az ország színe előtt tett nyilatkozatában, azt állította, hogy csakis „az ökor halad folyton egy és ugyanazon csapáson,” az államférfi kötelessége azonban „a körülmények igényeihez illeszteni nézeteit, elveit.” Mon-

dom tehát örüljünk, hogy legalább ez egy pontban államférfiúi bölcsességet tanúsítanak mostani vezéreink.

A magam részéről hazafias megalézással regisztrálom ezt a sokat ígérő megtérést és azzal óhajtom meghálálni, hogy parányi tehetségemből telhetőleg, segítségére sietek vezérünknek ama nagy küzdelemben, amelyet a bankügyben kénytelenek ellenfeleikkel szemben megállniok. Ez utóbbiak tudvalevőleg azzal keserítik a szegény excellenciások száraz kenyereit, hogy az önálló magyar jegybank előteremtését követelik tőlük, még pedig haladéktalanul, amitől pedig nemcsak Wekerle és Andrassy, hanem Kossuth Ferenc és Apponyi gróf is egyaránt — fáznak. Ime tehát egy kis történelmi reminiscenciával akarok a falhoz szorított nagyméltóságok mellett — ámbár egész hivatalanul prókátorkodni.

Lónyay Menyhért miniszterelnöksége idejéből szól a történetem. A nevezett kormányelnök népszerűségben nem igen bővelkedvén, az által akart magán segíteni, hogy csendben és titokban a magyar jegybank megteremtésével lepi meg a nemzetet. A bécsi jelzalog hitelbankkal lépett érintkezésbe és tényleg annyira jutott a tervezgetésével, hogy a nevezett hatalmas pénzintézet kormányzója, Hopfen báró, egy (ha jól emlékszem) fertály millió frt vádiumpénz letéteményezésével vállalkozott a kontemplált magyar jegybank megalapítására.

Temetés után.

Irta: Lengyel Sándor dr.

I.

Husz éves leányfia halt meg Popa Sámsonnak. Lefektették deszkakoporsóba, két gyermektéttek a fejéhez, kettőt a lábaihoz és hagyták aludni.

Csinálhat már akármit Popa Sámson, föl nem ébred az többit. Sűthet minden gabonájából szent kenyeret az isten szolgájának, odaadhatja fele vagyonát a templomnak, a másik felét „pománában” a falu szegényeinek, akkor is aludni fog az a fiu.

Este eljön hozzá, a ki jó embere. A míg a pálinkából tart, isznak, kurjongatnak, káromkodnak, és ha nagy a Popa Sámson szomorúsága, reggelig haza sem eresztik őket. Virasztanak annak, a kinek nem fog többit megviradni! Az is megtörténik, a milyen verekedős az oláh, hogy hajbakapnak, ütök egymáshoz a padot, pálinkás csuprot és még nem történt meg az a csoda, hogy kinyitotta volna a szemét az, a ki a koporsóban alszik, ha mindjárt őt magát döngözték is.

A Popa Sámson fia nem ébred föl.

Délután eltemetik. Popa Sámsonnak nincsen felesége, gyermeke is csak egy volt, — hát nincs, a ki segítene neki a sírásban. Pedig a temetésig kifogytak a könnyei. Nem volna,

a ki sírjon, mikor kiteszik a koporsót az udvarra, a ki jajgatna, a mikor a temetőbe kísérik. Ugy temetnék el, mintha a falu fizetné, pedig Popa Sámson meg tudna venni egy egész falut a pénzével és még akkor is maradna annyija, hogy busásan kifizesse a papot, a ki fiát temeti, a harangozót kántort és mindenkit.

Popa Sámson úgy teszi, hogy vásárol olcsó pénzért sok sírást.

Csak odalzenjen a Baba Varvarának, Litanának, Savetának és a többinek, vagy akár ne izenjen, úgy is eljönnek kínálni a portékájukat, a sírást.

Botorkázó, ráncos, göbös vénasszonyok, a kiknek fizet Popa Sámson külön hatvan krajcárt, (ne mondják, hogy fősvény) és ő maga akár egy könnyet se hullasson, elvégzik azok helyette. Ugy ömlik a szemükből a víz, mint a csatornából, ha meg épea husz éves ember, a kit elsírnak, óbágnak olyan litániákat hozzá, hogy cudar az a pap.

Orvotlenül mátkája is volt, szép is volt, erős is, jó, igazlelkű, jámbor, ha mindjárt gonosz is volt, verekedő, korcsmás.

Popa Sámson lekuporodik egy alacsony székre a ravatal mellé és várja, hogy jöjjenek a sírást asszonyok.

Az elsőől megkérdezi:

— Becsületes a ruhád?

— Egyszer sirtam vele.

A többit mondja kerdezés nélkül a banya. Hogy milyen kár azért a fiuért, élhetett volna száz esztendőig is. Ha meg sem fizetnék, akkor is tudna sírol utánna. A másik előre dicsekszik a maga holmijával, a mikor még nem is kérdezte Popa Sámson.

— Láttál a Dochia temetésén?

— Jobban is sírhattál volna.

— Ne mondd, Sámson. Akkor a Danila temetéséről érkeztem. Szegény Danila, az is csak olyan fiatal volt, mint a te fiad. Szép, egyenes, becsületes. A harmadik mindjárt mutogatói is akarja a mesterségét. Sír, mint a zápor.

— Te Sámson, megmondtam, hogy hagyj békét annak a doktornak. Hívtad volna a Bába Rafilát, többit tud az, mint az okulárés számár.

— Eljöhetsz délután. Menj! . . .

Az utolsó megvárja, hogy kihuzódjék a többit a szobából. Meggörcsíti egy kicsit az egyenes derekát, a kendőjét lehuzza az arcára, hogy ne sok lássék belőle. Magas, sugar, halvány leány.

Megáll Popa Sámson előtt és várja, hogy reá nézzen.

— Te is itt vagy Aneta? . . . sokáig nézte Popa Sámson, a míg megismerte.

A leány körülloppja szeméit a szobában. Mikor azt látja, hogy egészen üres, közelebb megy az emberéhez és lehajlik hozzá

Azonban az akkori „Nationalbank“, a mostani közös jegybank neszt vette a nagy titokban szorgalmazott tervezetésnek és egy szép reggelen bekopogtatott *Wodianer* Móric báró, a „National-bank“ akkoriban legbefolyásosabb igazgatótanácsosa, Hopfen báróhoz azon határozott kijelentéssel, hogyha csakugyan bele merne menni a szóban forgó grümdolásba, legyen arra elkészülve, hogy nemcsak a „Nationalbank“, hanem valamennyi bécsi és berlini pénzügyi hadtáborra fognak helyelkedni az ő, Hopfen bankintézetével szemben, s késhegyig menő küzdelmet fognak indítani ellene, minden irányban.

Hopfen báró szörnyen megijedt, ott hagyta negyedmillió vadiumát és — megretirált.

Lónyay rögtön Bécsbe sietett, fölkereste a pénzkirályok királyát *Rotschildot*, hogy ennek hatalmas szárnyai alá rejtse maghiusulással fenyegetett kedvenc tervét. De emez aranyos madár szorosán testhez szorítá szárnyait, mondván: „Megélhetek én tisztességesen amúgy is, nem reszkizom mindennapi kenyereket olyféle üzlettel, amely ellenem zudithatná Ausztria és Németország leghatalmasabb pénzügyi sarkainak haragját.“

Mit tehetett Lónyay bujában egyebet, zsebregyűrte az önálló magyar jegybank finoman kidolgozott tervét és hazament Budapestre. Hogy azóta, illetve a pénzügy világ mostani zilált viszonyai kedvezőbb kilátást nyujtanának a kérdéses tervezetésnek, azt kötve hiszem én, gyarló paraszt eszemmel, de határozottan tagadják olyan tapasztalt politikusok és finantudósok mint *Wekerle*, *Andrássy*, *Kossuth* *Ferenc* és *Apponyi* *Albert*.

Elmondtam emlékezetből ezen urak vélekedését pártoló, tényen alapuló érve-ésemet. Isten látja lelkemet, hogy egész önzetlenül. Nem kérek érte sem ordót, sem mandátumot, még egy gyatra kis főispánságot sem . . .

Egy szenzációs nap.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 27.

Két nagy szónoklat külső jelei, hatalmas aktacsomók hevernek a padokon. Az egyik a jobboldal sarokhelyén, báró *Bánffy* *Dezso* előtt, a másikban *Polónyi* *Géza* lapozgat. Valószínű, hogy mind a kettően hozzászólnak ma az egyszakaszos javaslatához.

A Ház már eléggé tele van a kora reggeli órákban. A disszidensek felé fordul minden figyelem. Kérdegetik is őket: obstruáltak? De határozott feleletet senki sem ad.

Szappanos védekezik.

Az ülést *Justh* *Gyula* tíz órakor nyitotta meg. Jelentette, hogy napirend előtt *Szappanos* *István* kért szót.

Az ősz kecskeméti kuruc a tegnapi ülés eseményeit tette szóvá.

— Nem hittem volna — mondta — hogy azt megérjem, ami tegnap a Házban történt. Fáj nekem az a szemrehányás, hogy valaki azt merde szememre vetni, hogy a horvátokkal szövetkezem. Arra kérem képviselőtársaimat, ne gyanúsítsanak meg senkit. Amíg a szívem helyén van, függetlenségi érzésű hazafi maradok. (Helyeslés.) Visszautasítom a vádat, hogy a horvátokkal paktálok.

— Nem hogy paktálnánk velük, de megvetjük őket! — kiáltotta közbe *Nagy* *György*.

— Ujból kérem — folytatta *Szappanos* — hallgassák meg az ellenzéki szót is. Nem akarunk mi obstruálni. Ha pedig megvalósítjuk a függetlenségi programot, az országunk teszünk hasznát, mely szabad és független lesz.

A disszidensek a kilencven éves szónokot lelkesen megjelenezték.

A visszavont rendreutasítás.

Ezután *Rakovszky* *István* foglalta el az előzői székét és ezeket mondta:

— Kötelességem kijelenteni, hogy tegnap *Polónyi* *Géza* az ok nélkül utasítottam rendre. A gyorsírói jegyzetektől megállapítottam, hogy *Polónyi* csak ennyit szolt közbe: Eszemágában sincs. A rendreutasítást tehát visszavonom. Kérem a Házat és *Polónyi* képviselő urat, hogy azt meg nem történtenek méltóztassék tekinteni. Mentségemül felhozom, hogy a nagy

zajban más közbeszólást is hallottam s azt hittem, hogy az *Polónyitól* ered.

Rakovszky ebben az előzékeny szerepben: kész meglepetés. A Ház mosolygott, azután helyeselték.

Ezután harmadik olvasásban elfogadták *Miskolc* város törvényhatósági joggal való felruházásáról szóló törvényt.

Az előadó az egyszakaszról.

Az egyszakaszos javaslatához *Földes* *Béla* előadó szolt elsőnek s alapos, okos és széles keretek közt mozgó beszédet mondott. Az emberek nagy érdeklődéssel hallgatták, őszintén látszott tekintetükből: kár a fáradságért.

A beszédben foglalkozott a javaslat ellen felmerült kifogásokkal. Megjegyzi, hogy a legtöbb nemzetközi szerződés egyszakaszos, amelyhez a szerződés szövegét úgy csatolták hozzá. A rendelkezésre álló idő elég a javaslat leterjesztésére. Az anyagi kifogásokkal szemben elmondia, hogy a szerződéskötésnél a felek mindig egyike nagy előnyt akar elérni. Így természetes, hogy Ausztra a mi rossz gazdasági helyzetünket kihasználta. A szerződésben foglalt intézkedések annak a törekvésnek a kifejezése, hogy 1917-ben áttérjünk a gazdasági önállóságra. Megállapítja, hogy most Ausztrával épp úgy szerződünk, mint más külföldi államokkal. Szól a bankkérdésről. Itt *Szász* *József* közbeszól:

— Hát meglesz e az a bank?

Földes *Béla*: Erre majd később! Beszél az osztrák magyar bankról, melyet kitűnő intézetnek dicsér. Az nem áll, hogy az osztrák-magyar bank magas kamatlábakkal dolgozik. Nem szereti, ha közgazdasági téren is jelszavakkal akarnak politikát csinálni.

Farkasházy *Zsigmond*: Éljen a közös bank!

Földes *Béla*: A közös bank még politikai tekintetekben is kifogástalanabb, mint sok magyar bank: március 15-én kitűzte a nemzeti zászlót.

Burgján *Aladár*: Ez a magyar intézetek szegvénye!

Földes *Béla*: A fizetési mérleggel való hadakozást gazdasági babonának tartja. A készpénz körül felmerülő akadályok fölmerülhetnek ott is, ahol a fizetés mérleg a legkedvezőlebb. A bankkérdést úgy kell megoldani, ahogy azt meg kell oldani, de óvni kell Magyarország az itt könnyen beállható gazdasági szerencsétlenségtől.

A javaslatot elfogadásra ajánlja. (Helyeslés.)

Elnök: Jelenti a házszabályok 203. §. értelmében, hogy *Hoitsy* *Pál* az ülés meghosszabbítása dolgában indítványt adott be. (Helyeslés.)

— En is ejjönnek deután sírni, ha akared.

— Te Aneta? Mit mondana az anyád . . .

— Tudja már. Először, mikor mondtam majd, hogy meg nem vert. Azután mégis sziddott, hogy semmit sem keresek a házhoz, mert éhes volt. Utoljára ő mondta, hogy jöjjenek el.

— Nem vagy te öreg asszony, Aneta.

— Engedd Sámson, hogy sirjak. Meglátod, úgy megsiratom, akár a mátkája. Annál is jobban. Engedd Sámson, nem bánod meg.

— Jó. Délután öltözz föl és jer.

— Aldjon meg az isten, Sámson.

Délután elsőnek jött el legényt siratni az Aneta leány.

II.

Különbben nincs szebb az oláh temetésnél. Mintha mindenki sírna ott, aki nem is sir.

Kiviszik a koporsót az udvarra. Ieteszik két székre, a kinek az nincs, padot állít alája. A halott fejéhez a pópá áll, a lábához *Popa* *Sámson*. Kétfelől a sirató asszonyok.

Oláh legények énekelnek bus halotti dalt, aminek az a refránje: „Uram irgalmaz nekünk!“ Az egész utána mondja, mint egy khorus: Uram irgalmaz!

A pópá egyszerre imádkozik is, énekel is, sir is. Ki nem érti a beszédét, annak is eljut a lelkébe. A krisztusos keresztet megtámasztja a koporsó fejéhez, hogy sorba csókolja, aki jó embere volt a *Popa* *Sámson* fiának.

Eddig szép a temetés. Az ember el tudná

felejtani, hogy az udvaron van s letérdelne, mint a templomban, ha nem látná a koporsó körül kétfelől a feketeruhás vénasszonyokat.

Egy egy pohar pálinkát adott nekik *Popa* *Sámson* temetés előtt, amittől erőt kapnak, hogy fölverjék a kiáltozásukkal az egész falut. A melyik fáradt egy kicsit, ledobja magát a koporsóra és úgy pihen.

A koporsón összelegyedik a *Popa* *Sámson* könnye a sirató asszonyok curgó könyvével, mint amikor pocsoljavizet kavarnak össze szentelt vízzel.

Ezért nem mindig szép az oláh temetés.

Az bizonyos, hogy Aneta leány nem jól szolgált rá a maga hatvan krajcárjára. Dörzsöli a szemét, hogy egészen kiveresednek és nem sokat sírt.

Megáll egyenesen, nem is egészen közel a koporsóhoz, rá meresztli szemét a fehér szemfedőre, aminek kilóg a négy széle és elfelejti, hogy mit ígért *Popa* *Sámson*nak, mikor fel fogadta: Meglátod, úgy megsiratom, akár csak a mátkája. Annál is jobban.

Mikor a temető felé indulnak a koporsóval, akkor pihenő tartanak a síró asszonyok. Gyűjlik az erőt, hogy legyen a sírnál. Ott szolgálnak rá igazában a bérre.

Akad olyan is, aki ott nekiveti magát, hogy ugrik a holt ember után. Az igaz, hogy előtte megmondja a legmarkosabb legénynek,

aki odobb lödítja, mikor úgy kellene, hogy ugorjék.

Aneta leány elfelejtette előre megmondani, hogy megfogják. Akkor kaptak utána, mikor esett is már. Sikoltott is olyant, hogy a levegőt hasította. Lefektették a füre a maga módja szerint és vizet öntöttek a fejére, megdörzölték a halántékát és mikor kinyitotta a szemét, nagyon megdicsérte a *Bába* *Savéta*, *Lina* és a többi. Ugyes leány nagyon.

Ezért megérdemelte a *Popa* *Sámson* hatvan krajcárját. Kifizették és odaadta az anyjának, aki hazáig megitta a felét, a másik felével vett málénak való kukoricát.

Óthon mindig csak szidta az Aneta leányt, hogy ki nem fogy a sírástól. Sirt volna inkább ott, ahol kellett.

Káromkodott a vénasszony, ahogy a száján kifért.

— Bolond leány, most sírsz?

Másnap már úgy kérdezte:

— Rossz leány, mégis sírsz?

— Azután csak így:

— Szegény leány, mindig sírsz!

Utoljára nem is kérdezte, nem bánta, hogy sir. És *Popa* *Sámson*nak nem volt, aki megmondja, hogy az Aneta leány megtartotta, a mit ígért. Ugy megsiratta a husz éves legényfiát, akárcsak a mátkája.

Annál is jobban.

Az indítvány felett a holnapi ülés végén szavaznak.

Kossuth felszólalása.

Ezután nagy csengetyűszó jelezte, hogy Kossuth Ferenc állott fel szólásra.

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter: A horvátok visszaélése kényszerítette a kormányt az egyszakaszos törvény benyújtására. A vám- és kereskedelmi szerződések elfogadása időhöz van kötve. A Ház nagy többsége azok mellett foglal állást. (Ugy van) A horvátok mégis kockára teszik a magyarság érdekeinek érvényesülését. (Ugy van.) Mi tiszteletben tartjuk az ő jogukat, de hasonlót követelünk tőlük. (Zajos helyeslés.) A kormány feltevése az, hogy nehezebb egy szakasz, mint száz szakasz ellen obstructálni. E forma ellen magamnak is agályaim voltak, de most az a meggyőződésem, hogy a törvényeket nem röffel kell mérni. Az a fő, hogy az alkotmányosságnak megfeleljen a törvény. Az összefoglalt javaslatok mind szoros összefüggésben vannak. Helyesebb lett volna külön letárgyalni őket, de rendkívüli körülmények közt rendkívüli eszközökhöz kell nyulni és nem azt kell kutatni, ki tud élesebb észszel minél több szörszálát felfedezni. (Helyeslés.)

A szerződéseket hosszú erőfeszítések után tudtuk csak megkötni. Nehéz volt a helyzetünk az osztrák kormányval szemben, mégis sikerült közjogi vívmányokat szerezni és gazdasági érdekeinket megvédeni. A függetlenségi párt elfogadása vörös fonálként vonul végig az egész komplexumon. E vívmányokért, közjogi helyzetünk kidomborításáért árt kellett adni. Ha mindent feladtunk volna, talán sikerült volna jobb pozíciót elérni. — En azonban úgy fogtam fel a dolgot, hogy főfeladatunk még terhesebb szerződés árán is az ország szabad rendelkezési jogát 1917-re biztosítani. Ha 1917-ben tabula rasa előtt fogunk állani, ha Magyarország ekkor teljes mértékben érvényesítheti akarát, akkor, ha 1917-ben meg nem alkothatja Magyarországot az önálló vámterületet, akkor magára vessen. De én azt hiszem, hogy meg fogja azt alkotni. (Helyeslés, taps.)

Polónyi Géza: *Welterle* a gazdasági egység híve.

Kossuth Ferenc: 1917-ig és az önálló bank felállításáig 1910-ig eljöhét az az idő, hogy igenis egyetértének a kormány tagjai. Ha nem, barátságosan szét fogunk válni.

A jelen szerződéseknek jobbat mi nem tudunk kötni. Szeretném tudni, ki vállalkozik rá.

Felkiáltások: Polónyi! Farkasházy. (Nagy zaj.)

Kossuth Ferenc: Nem hiszem, hogy valaki az örültség olyan fokára emelkednék, hogy ezt állítaná. Lojálisan ismeri el, hogy a kabinet többi tagjai is összefogtak a magyar érdekek megvédésére. Csak így sikerült ilyen kiegyezést kicsikarni az osztrákoktól.

Ha nem kötöttük volna meg a szerződést, ha nem is végveszélybe, de nagyon rossz helyzetbe jutott volna az ország. Már kormányraléptünk kőkötöttük a status kvót arra az esetre, ha nem tudnánk megegyezni. De a negációját jelentette volna a függetlenségi célnak. Lehetséges lett volna 1917-re a teljes önrendelkezési jogot biztosítani. Felemlít erre nézve a külkereskedelmi szerződések példáját. De a státuskvó okozta gerilla harc igénybe is vette volna az ország egész erejét. Vannak, akik azt hiszik, hogy az osztrákok erről nem tudnának, ha mi nem árulnók el, holott épen ők fenyegettek meg bennünket a háborúval. Ennek a háborúnak komoly következményei lehetnek. A legkomolyabb a hitel terén. Felemlíti, milyen elterjedt nálunk a váltó, az osztrák hitel. Sajnos, a szegényebbek között is. (Daruultság)

Negyven év óta most először a külföldi aláírásokkal cikkelyezzük be a szerződéseket. Becikkelyezzük azt a vámtarifa javaslatot is, amelyről egy szellemesen jegyezte meg Lengyel Zoltán, hogy sem nem magyar, sem nem önálló, sem nem tarifa.

A bankkérdésben különösen nekem, igen nagy küzdelmeim voltak. Az előadó fejtegetéséhez még csak azt jegyzi meg, hogy nagy előnyöket szereztek a magyar külkereskedelmeknek. Megemlékezik a kassa oderbergi vasút helyzetéről. Az annabergi csatlakozás sokaknál jelszó, amit nem is értenek. Mi a mai napi hatvan vonat helyett kilencvennégy vonattal biztosítottuk áruink szabad átmenetét. Lesz

azonfelül két csatlakozó állomás. Igaz, tehát, hogy az annabergi csatlakozás jelszavát nem szerezhettük meg, de megszerezhettük magát a tény.

Mi tagadás, több jogunkat meg kellett vásárolni. A függetlenségi párt elveibe ütközik a kvóta, nem pedig a kvótaarány. Ezt az áldozatot is meg kellett hozni.

Szól még azokhoz, akik e nehéz időben elhagyják azt a zászlót, a mi az ő kezében van.

Nagy György: A zászlót nem hagytuk el.

Kossuth Ferenc: A bekövetkezendő vita alatt érzik majd elhatározásuk súlyát, ha majd együtt szavaznak horvátokkal és nemzetiségekkel.

Polónyi Géza tagadólag int.

Kossuth Ferenc: Szeretném tudni, hol éri el Polónyi Géza, hogy amikor ő támadja a javaslatot, ne támadja ugyanakkor Supilo is. (Nagy zaj.)

Közbeszólások: Az ő barátja Supilo.

Nagy György: Az igaz harcosok nem hibásak azért, ha a maratócok is a harcúterre mennek.

Kossuth Ferenc kéri ezeket a barátait, ne hallgassanak, csak lelkiismeretük szavára, mert különben azt az ódiomot veszik magukra, hogy amidőn a haza nagy veszélyben van, nem tartanak össze a magyarok. (Zajos helyeslés és taps)

Elnök öt perc szünetet ad.

Szünet után

Polónyi Géza reflektál Kossuth Ferenc kijelentéseire. A jelen javaslat benyújtását a horvátok visszaélése tette szükségessé, ez tény. A horvátok visszaélnék jogaikkal és a 681. XXX. t.-cikk megdöntéséért, valószínűleg másokkal szövetségbe indítanak olyan harcot, a mely ellen minden magyar embernek küzdenie kell. De mit látunk? Napról-napra az elnökségben, a házszabályok kezelésében a visszavonás jeleit. Ilyen esetekben régebben pártközi konferenciák döntöttek. Szólónak magának is van terve a veszedelem leküzdésére.

— Halljuk! Mondja el! — kiáltozzák.

Polónyi Géza: Ennek itt sem helye, sem ideje. De majd annak idején akár meghallgatják tervemet, akár nem, fentartás nélkül segíték a veszedelem ellen harcolni.

Polónyi Géza kijelenti, hogy az egész parlament készséggel sorakoznék a kormány mellé, ha keresné a horvát merénylet megtorlásának és leszerelésének módjait. Neki erre saját külön terve is van, de ha ezt nem fogadják el, lojálisan meghajol a többség akarata előtt. Nem szándéka sem neki, sem kilépett társainak egy nappal is meghosszabbítani az egy szakaszos javaslat vitáját, mert elismeri, hogy a kiegyezést a közvélemény erősen sürgeti és ők te kintettel tartoznak lenni a függetlenségi pártra, amelybe egykor visszatérni óhajtanak.

Eber Antal: Isten mentsen!

Polónyi Géza: A javaslat ellen közjogi kifogásai vannak, amelyekről hosszasan beszél. A kormány a kvótakérdésben politikai és erkölcsi kényszerhelyzet előtt állott. me-t hozzáköti magát a kvótaemeléshöz, ő nem hiszi magáról, hogy épen Kossuth Ferencnél jobb kiegyezést tudna létrehozni, de nem is arról van szó, hogy ki tud jobb kiegyezést létesíteni, mert ha jó, akkor nem lehet szó jobbról, ha nem csupán arról, hogy ki tudna kevésbé rossz kiegyezést kötni. Kijelenti, hogy a kiegyezésnél a régi állapot fentartása a statusquo sokkal jobb, mert abban legalább nincsen kvótaemelés.

Hosszu három és fél óráig tartó beszédének végén a következő határozati javaslatot nyújtja be:

Mondja ki a Ház, hogy az önálló nemzeti jegybanknak 1911. január 1-én való felállítását elodáshatatlannak szükségesnek tartja.

A határozati javaslatot Polónyi Géza kívül aláírták még: Babocsay Sándor, Pilissy István, Molnár Jenő, Nagy György, Csépany Géza, Szász József, Luby Géza, Polónyi Dezső és Farkasházy Zsigmond.

Buza Barna: Hát Lengyel Zoltán?

Polónyi Géza: Azzal irassa alá On!

A napirend megállapítása után áttérnek az interpellációkra.

Apponyi Albert gróf válaszol Bozóky Árpádnak a képviselőház szombati ülésén a felekezeti béke megzavarása ügyében elmondott

interpellációjára. Kijelenti, hogy az iskolai segélyek kiutalásánál nincs megkülönböztetés a szerzetesi iskolákra nézve, figyelem tekintetben pedig sokkal súlyosabb figyelem alatt állanak, mint a többiek. A szerzetes tanítók fizetése 300 koronával kevesebb, mint a kezdő állami tanítói fizetés. A kinevezésekről általában nem lehet a Házban beszélni s e tekintetben őt utasítani nem lehet, inkább elhagyja helyét. A kinevezéseknél ő csak az arravalóságot tekinti. A megzavart felekezeti béke helyreállítására nézve kijelenti, hogy ő kultuszpolitikáját lelkiismeretesen és bárkivel szemben elfogulatlanul gyakorolja. Mindenkinek hazafiságára és jóakarására apellál és akkor a felekezeti béke megzavarása nem fog sikerülni azoknak, akik ilyen eszközöktől sem riadnak vissza, hogy politikai céljukat elérjék.

A képviselőház Apponyit beszéde után percekig tapsolta és éljenezte.

Bozóky Árpád tiltakozik a néppárti padokból jövő azon vád és gyanúsítás ellen, mintha őt Bánffy...

Szmrecsányi György közbeszól: Felbérlette volna.

Návay Lajos elnök Szmrecsányit rendretusítja.

Bozóky Árpád kijelenti, hogy a választ nem veszi tudomásul, mert a miniszter nem tisztázta magát az ő vádjai alól:

Óriási láрма tört ki e kijelentésre.

Rendre! Újjon le! Ki kell dobni! Eljön Apponyi! Felkiáltások hangzanak el.

Mezőfi Vilmos: Követeljük a szekularizációt is!

Rakovszky István: (Mezőfi fele) Zsidó!

A képviselőház Apponyi választát tudomásul vette, mire az ülés délután fél öt órakor véget ért.

A vízművek átvétele.

A megváltására.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 27.

November 30-ika érdekes napja lesz Arad városának. Ekkor jár le ugyanis a vízművek felmondási határideje és a szerződés értelmében ekkor van jogában a városnak a vízműveket átvenni. A törvényhatósági bizottság e havi közgyűlésén már megtette a szükséges intézkedéseket a vízművek átvételére. Az átvétel foganatosítására, a törvényhatósági bizottság, mint ismeretes, Varjassy Lajos polgármester elnöklete alatt bizottságot küldött ki, amelyben a következők vesznek részt: Lőcs Rezső gazdasági tanácsos, Virágh Lajos, főmérnök, Reicher Károly főügyész, Nesnera Aladár, Révész Adolf, Rosenberg Miksa dr., Steinhardt Mór dr. és Jegessy Károly dr.

Hogy az átvétel milyen formalitások között fog végbemenni, arra nézve még nem történt döntés.

Mint értesülünk, Varjassy Lajos polgármester pénteken összehívja a bizottság tagjait, akik ekkor meg fognak állapodni az iránt, hogy miképpen intézzék el a megváltás ügyét. Valószínű, hogy a küldött bizottság november 30-án délelőtt fogja elintézni a nagyfontosságú ügyet. Varjassy Lajos polgármester vezetése alatt megjelenik a vízmű részvénytársaság igazgatóságánál és azzal a kijelentéssel, hogy a vízműveket a város tulajdonába veszi át, leteszi a szakértő bizottság által megállapított megváltási összeget, amely mint ismeretes, 1,238.000 koronát teszi ki.

Hogy ezután mi következik: vajon nyomban át megy-e a város tulajdonába a vízmű, avagy az átvétel későbbi időkre marad, az egyelőre nem tudható. A

vizművek megváltásának legfőbb feltétele természetesen az, hogy november 30-ikán rendelkezésre álljon a városnak a szükséges 1.238.000 korona. Ebben az irányban már nem lehet aggodalomra ok, mert bár a belügyminiszter tudvalevőleg megsemmisítette a törvényhatósági bizottságnak a kölcsön felvételére vonatkozó határozatát, de amint megirtuk, egyúttal tudatta *Varjassy* Lajos polgármesterrel, hogy a regale kötvények fejében a pénzügyminiszter hajlandó kiutalványozni a szükséges összeget. Miután a város a jelenlegi körülmények között csak ezen az úton juthat pénzhez, a tanács intézkedésére tegnap reggel felküdtek a város tulajdonában levő 1.510.000 korona értékű regale kötvényeket. A városnak tehát a beváltás után 272.000 korona értékű regale kötvénye marad. Hogy a pénzügyminisztérium ezt az összeget kötvények alakjában avagy szintén készpénzben adja-e ki a városnak, arról az illetékes körök még nem tájékozódtak. E tárgyban *Varjassy* Lajos polgármester holnap Budapestre utazik és érintkezésbe lép a pénzügyminisztériummal.

A megváltáshoz szükséges 1.238.000 koronát a pénzügyminisztérium legkésőbb szombaton, reggel az állampénztár útján folyósítani fogja a város megbizottainak.

Megszökött aradi kereskedő.

A bűnös familia.

Hegedüs, Halász, Haász, Telcser.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 27

Ma részletesen megemlékeztünk a nagyváradai kereskedővilág kínos szenzációjáról. *Haász* Manó szökéséről és *Telcser* Mátyás lefolytatásáról, amely a nagyváradai piacon nagy pánikot keltett. Megirtuk azt is, hogy a két kereskedő bukása szoros összefüggésben van *Hegedüs* Árminnak a kékre festett kirakat fogházban élő volt tulajdonosának bűnygyével. Az Amerikába szökött *Haász* testvére, *Hegedüs* Árminnak, mint bünségéd szerepelt a kékre festett kirakat bűnygyében is, *Telcser* pedig sógorságl viszonyban van *Hegedüssel*. Bizonyos az is, hogy a *Hegedüssel* való paktálás ébresztette a bűnös gondolatokat *Haászban*, akiről ma kiderült, hogy több mint kétszáz ezer korona erejéig károsította meg hitelezőit. Alább részletesen beszámolunk a bűnös kereskedők manipulációjáról, amelynek szálai — mint ma kiderült — nemcsak *Hegedüs* Ármint, hanem unokatestvére *Halász* Henrik aradi kereskedő révén Aradra is kinyulnak.

Tegnap esti cikkünk végén megjegyeztük, hogy a Nagyváradon elterjedt *Halász* Henrikre vonatkozó az a verzió, hogy ő is megszökött Aradról, nyilvánvaló tévedésen alapul, mert *Halásznak* jelenleg is virágzó üzlete van Aradon. Ma azonban ennek ellenkezője derült ki. Kitént ugyanis, hogy *Halász* már régebben eltávozott Aradról és eddig életelt nem adott magáról, sőt mi több, megállapították azt is, hogy a *Haász* cég bukása szoros összefüggésben van *Halász* eltűnésével, amennyiben az üzletébea lévő árukat *Haász* nagyváradai üzletéből szállította Aradra.

A még tisztázásra váró, kissé bonyolódott ügyről alábbi tudósításunk szól:

(*Haász* Manó bünei.)

Valóságos pánikot keltett a nagyváradai piacon a *Haász* Manó cég csufos bukása. Nagy-

szabásu paramák terhelik az elmenekült *Zöldf* utcai üzlettulajdonos lelkét, aki a hitelezők elől ügyesen kerekelt el és feltűnés nélkül távozott az újvilág felé, tekintélyes pénzüsszeggel a zsebében.

Tegnap délelőtt megjelent a rendőrségen *Márkus* Adolf dr. budapesti ügyvéd és a hitelezők védegylete nevében feljelentést tett *Haász* Manó ellen hitelezési csalás és váltóhamisítás címén. A megszökött kereskedő adósságai 200.000 koronát haladnak meg, amiből a védegylet 20–30 ezer korona erejéig van érdekelve. *Haász* Manó a legutóbbi törlesztéseknél hamis váltókat is hozott forgalomba, amelyek kifizetését most természetesen megtagadják a családtagok, akiknek nevével követte el a könnyelmű kereskedő a hamisítást. Hogy *Haász* Manó tekintélyes pénzzel szökött meg, bizonyítja az is, hogy *Blumenstein* bécsi kereskedőől miskolci üzletéért csak két hét előtt kapott 30 ezer korona készpénzt, a nagyváradai üzletekben befolyó pénzekből nem törlesztett és mit se hagyott itthon, sőt pénzt szerzett az által is, hogy az apósa: *Káin* Jakab nevére hamisított váltókat több intézetben leszámítottatott közvetlen a szökése előtti napokban.

A család iránt általános a részvét a városban, mert a bűnös ember érzékenyen megkárosította őket. Kiderült tegnap az is, hogy *Haász* Manó a szökéshez Budapesten szerzett utlevelet, Nagyváradon öccse: *Halász* Henrik bízott meg utlevélváltással egy ügyvédet.

A feljelentések folytán a rendőrség táviratilag megkereste a kikötővárosokat, hogy *Haász* Manót feltalálása esetén tartóztassák le és kísértessék Nagyváradra. Valószínű azonban hogy *Haász* Manó már a tengeren van, vagy már meg is érkezett feleségével és öccsével Amerikába. A hitelezők tegnap megkérték a csődöt is a cég ellen.

(Üzlet gazda nélkül.)

Az aradi kereskedői körökben máig az volt a vélemény, hogy *Halász* Henrik üzlete szelid alapokon nyugszik. Ma azonban ennek ellenkezője derült ki. Az érdeklődők megállapították, hogy *Halász* Henrik mintegy hat nap óta távol van Aradról. Személyzetétől azzal bucsuzott, hogy Nagyváradra megy, mert látja, hogy Aradon nem boldogul, inkább *Haász* Manóval fog valami közös vállalkozásba. Ugyanekkor az áruk nagy részét ládába csomagoltatta és elszállította állítólag Nagyváradra, de valószínűbb, hogy más városba.

Azóta üzletének személyzete semmi hitet sem kapott felőle. Képzelték, hogy a személyzet mennyire meg volt rémülve, amikor lapuk révén tudomást szerzett a nagyváradai esetekről. *Keller* üzletvezető eleinte nem tudta, hogy mitévő legyen, később azonban telefonált *Mittler* Izidor dr.-nak, a hitelezők védegylete aradi képviselőjének és tőle kért tanácsot a további teendőkre nézve. *Mittler* dr. azonban, miután egy hitelező sem jelentette be, hogy követelése *Halászzal* szemben lejárt, nem tudott egyéb feleletet adni, miathogy *Keller* két hiteles tanu jelenlétében vegyen fel leltárt az árukról, azután pedig a leltárral együtt adja át az üzlet kulcsait a háztulajdonosnak. Több kereskedő abbéli kívánságának adott kifejezést, hogy a háziur maga zárassa be az üzletet, ez azonban nem volt keresztülvihető, miután *Halász* a házbért február 1-éig kifizette. A legkellemetlenebb helyzetben az üzlet személyzete van, amely már két hónapja nem kapott fizetést.

Ma arra a hírre, hogy *Halász* eltűnt Aradról, tömegesen megrohanták az üzletet a vásárolni szándékozók, abban a hiszemben, hogy végeladás lesz és ezen a révén olcsón juthat-

nak az áruhoz. De ebbeli reméységükben csalódiak.

Az áruknak már csak egy csekély része van az üzletben, de a segédek a megmaradt portékát a saját felelősségükre nem merték olcsóbban árulni, nehogy kellemetlenségnek legyenek kitéve. *Keller*, üzletvezető segéd a délelőtti folyamán sürgönyözött *Halász* címére, de eredménytelenül, mert választ nem kapott.

Ma este érdekes fordulatot vett az ügy. Kiderült ugyanis, hogy *Halász* üzlete szoros összefüggésben van a nagyváradai *Haász*-céggel, amelynek csak titkos fiókja. Megállapították ugyanis, hogy *Halász* sem Bécsben, sem Budapesten nem vásárolt hitelt, hanem összes áruit a nagyváradai *Haász*-cég üzletéből szállították Aradra. Miután *Haász* ellen a hitelezők megkérték a csődöt, már valószínűleg holnap zár alá kerül *Halász* üzlete is.

Aradon köztudomásu volt, hogy *Halász* Henrik az üzletet nem a maga számára, hanem *Hegedüs* Ármint részére rendezte be és csak addig akarta vezetni, amíg *Hegedüs* kiszabadul. Ebből a törvből most természetesen nem lesz semmi. Hogy hol tartózkodik jelenleg *Halász* Henrik az nem bizonyos. Valószínű azonban, hogy ő is a külföldnek vette útját. Erre vall az a körülmény, hogy pár hónappal ezelőtt a nagyváradai rendőrségnél utlevelet váltott.

Örült az állomáson.

Egy aradi asztalos tragédiája.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 27.

Ma délelőtt a szeged rókusai állomás peronján — amint szegedi tudósítónk jelenti, — izgalmas jelenetnek voltak tarul az utasok. Egy negyven év körüli jól öltözött ember járt le s fel nagy utazótáskával kezében a sínek közti. A rendkívül izgatottnak látszó embert megszólította egy vasuti tisztviselő, hogy távozzon a veszedelmes helyről.

— Nem megyek. Nekem elsőoszályu jegyem van Japánig. Oda akarok utazni a különvonattal, amelyet a kereskedelmi miniszter ur becsátott rendelkezésemre.

Majd haragosan rárvált a vasuti tisztviselőre:

— Még sem fűteti be a különvonatot?

A tisztviselő az első perctől kezdve látta, hogy örülttel van dolga. Eleinte szépszerével akarta a makacskodót a sínpár közül elcsalni, de ez nem sikerült. Azon a sínen, amelyen ezinté meggyökeresedett lábakkal állt a szerencsétlen örült, éppen feltűnt a Vásárhely felől jövő vonat.

A hivatalnoknak már annyi ideje sem volt, hogy rendőrt hívjon s így az izgalmas jelenetet szemlélő utasokhoz fordult segítségért.

Ezek közül több markos ember megfogta a kézzel-lábbal kapálózó örültet s a perronra tuszkolták. Ekkor már az állomás elé is ért a vásárhelyi vonat. Mikor az örült ember az utasokat felszállni látta, rettenetes erővel kitépte magát a hivatalnok kezéből s felugrott az egyik harmadosztályu kocsiába.

— Hagyjanak Japánba menni, rablók! El akarják venni a jegyemet. Pedig én ugyis kimegyek Japánba. Holnap ott kell lennem, mert vár a feleségem, — kiáltotta rekedten.

Ekkor a vasuti hivatalnok intézkedett, hogy rendőri segítség jöjjön. Két markos rendőr szállt fel az örült után, megragadták s lekarták huzni a kocsiából. Az örült azonban vad elszántsággal védekezett. Harapott, karmolt, majd úgy belekapaszkodott az ajtóba, hogy a két erős ember meg sem tudta mozdítani. Az

egyik rendőrnek végre mentő gondolata támadt:

— Hát hova is akar utazni?

— Japánba! — hörögte a szerencsétlen ember.

— Japánba? Oda nem erről az állomásról megy a vonat.

— Hát melyikről?

— A másik állomásról. Jó lesz, ha rögtön kocsiba vágja magát és áthajtat, mert félóra múlva indul a japáni vonat és ha nem siet, holnaputánig itt kell maradnia.

A boldogtalan ember elhitte a mesét. Még meg is köszönte a felvilágosítást s a rendőrök társaságában kocsira ült. Természetes, hogy a rendőrök a közközház megfigyelő osztályába hajtották vele s ott őrizet alá helyezték.

A nála talált iratokból kitűnt, hogy *Kapronczai* Dánielnek hívják, *aradi* illetőségű asztalosmester. Szegeden válópörében járt, melyben tegnap délelőttre volt kiűzve a békéltetési tárgyalás. Válópöre azért tartozik a szegedi törvényszékhez, mert felesége szegedi leány s a válás után Szegeden lakó szüleéhez tért vissza.

Hogy Kapronczai meghibbant elmével jött-e már Aradról Szegedre, nem tudni. Valamint nem tudni azt sem, mi okozta szellemi elborulását. Csak sejteni lehet zavaros beszédéből, hogy a válópör billentette meg lelki egyensúlyát.

Lengyel Sándor.

1868—1907.

Arad, november 27.

Aradvármegye székházára ma kitűzték a gyászlobogót. A megyei közigazgatásnak gyásza van: *Lengyel Sándor* a radnai járás főszolgabírája, ma hosszú szenvedés után harminckilenc éves korában elhunyt. Halála nem jött váratlanul. Már hetek óta tudták, hogy gyenge szervezete kénytelen lesz engedni a súlyos betegségnek, amely nyolc héttel ezelőtt ágyba döntötte. Lefeküdt és nem is kelt fel többé. Ma rava'alra tették, holnap eltemetik.

Egy nagytehetségű, sok irányban képzett ember tűnt le a forumról. *Lengyel Sándor* halálával. Elhunyt nemcsak a megyei közigazgatást érinti súlyosan, hanem veszteség a magyar irodalomra is, amelynek szép sikereket aratott munkása volt. De közelebről érinti halála a sajtó munkásait is, főleg az *Aradi Közlönyt*, amelynek hosszabb időn át belmunkatársa volt. Ebből a redakcióból, ahol most e parentáló sorokat írjuk, kerültek ki sok szívvel, nagy stílusérzékkel, figyelemreméltó tehetséggel megírt szépirodalmi művel: tárcákkal, novellákkal, amelyeknek állandó és hálás olvasó közönsége volt, amely méltányolta *Lengyelben* az erősen látó, finom érzékű íróembert. Nem kényszerűségből fogott tollat, szeretett írni és ez a szeretet kidomborodott minden egyes művében. Egy szép tehetséggel megáldott íróember szállt vele sírba.

Tanulmányainak elvégzése után pályáját mint közigazgatási gyakornok kezdte. Ekkor lépett be az *Aradi Közlöny* szerkesztőségébe, amelynek ambiciózus munkatársa lett. Erős tollal, de finoman megírt aktuális cikkeivel általános figyelmet keltettek. Becsülték mint újságírókat és mint a közigazgatás emberét egyaránt. Hosszabb aradi tartózkodás után Nagyhalmágyra, később Tornovára, innen pedig a radnai járásba helyezték át, a melynek főszolgabírája volt. — A vidéken is folytatta

egy ideig irodalmi munkásságát, de az utóbbi időben letette az írói tollat és teljesen a közigazgatásnak élt. Utolsó gyönyörű cikkét tavaly írta az *Aradi Közlöny* be. Az utóbbi időben betegeskedni kezdett. Máj baj kínozta. A nyár folyamán Riminben és Bohitsson keresett gyógyulást, de gyenge szervezete nem tudott a betegségnek ellentállni. Utoljára a megyei választásokon szerepelt, azután ágyba feküdt. Halálát neje, három gyermeke és kiterjedt rokonsága gyászolja. A radnai kaszinó elnökét vesztette el benne. Holttestét ma beszállították Aradra. Holnap, csütörtökön délután fél három órakor helyezik örök nyugalomra az elhunytat, aki maradandó érdemeket szerzett a megyei közigazgatásban, nevét pedig gyönyörű novelláin kívül *A görbe országból* című kitűnő művével örökölte meg.

Egy szakasz.

A horvátok leszerelnek?

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesítése. —

Arad, november 27.

Az egyszakaszos törvényjavaslat körül forog az egész politikai világ. A párens tárgyalásának első napja után nyilvánvaló, hogy a magyar ellenzék nem obstruálja meg a javaslatot, sőt hirdik, hogy a horvátok is leszerelésre készülnek.

Távirati értesülésünk:

A zárszámadások.

A képviselőház zárszámadási bizottsága ma délután ülést tartott, amelyen az 1905. évi zárszámadást tárgyalták. *Éber* Antalnak kifogási voltak a közoktatásügyi és igazságügyi tárcák egyes tételai ellen, mire a bizottság *Tóth* János és *Meskó* László államtitkárok felvilágosításai után elhatározta, hogy mindkét tárca részletes számadását be fogják szerezni.

A néppárt az egyke ellen.

A néppártban belső forrongás tört ki az egyszakaszos javaslat miatt, amelyet a párt több tagja nem akar megszavazni. Az ellentétek elsimitása miatt érkezett tegnap *Zichy* Aladár gróf, a király személye körüli miniszter, a néppárt elnöke Budapestre és résztvett azon bizalmas tanácskozáson, amelyet párthívei az est folyamán tartottak. Hír szerint *Szmrecsányi* György, *Beniczky* Ödön, *Simonyi-Semadam* Sándor, *Hovráth* Dezső, *Rakovszky* Béla, *Giesswein* Sándor és *Zboray* Miklós nem hajlandók a javaslatot megszavazni. A párt belső zavaros helyzetéről elterjedt különféle hírek között azt is beszélték, hogy *Zichy* Aladár felvetette a pártkérdést.

Az osztrák miniszterelnök a kiegyezésről.

Az osztrák kiegyezési bizottság ma délelőtti ülésén *Beck* báró miniszterelnök a bankkérdésben hosszabb beszédet mondott. Tudomása van arról, hogy a magyar közvélemény egy része azon nézetben van, hogy gazdasági okokból kívánatos volna, ha a gazdasági viszony az egész vonalon lehetőleg meglazulna. Ezen álláspontot ő gazdasági szempontból teljesen helytelennek tartja, mert meg van győződve arról, hogy a bankközönség megszüntetése Magyarországra nézve nagy gazdasági hátrányokkal járna. De az sem

áll, hogy a bankkülönítéstől Ausztria előnyöket várhatna.

A jelenlegi gazdasági állapot Ausztriára nézve több tekintetben előnyösebb, mintha a bankkülönítésre kerülne a sor. Másrészt azonban igaz, hogy Ausztria az esetleges hátrányokat sokkal könnyebben fogja elviselhetni, mint Magyarország. Mindezek dacára úgy áll a dolog, hogy Ausztriának egyáltalában nem okozhat örömet a bankkülönítés. Megjegyzi, hogy az önálló bank felállításának lehetősége minden kétségen felül áll. A bankprivilegiumra vonatkozó törvényekben mindenkor az a fenntartás foglaltatik, hogy mindkét államfélnek joga van az önálló bank felállítására. Abban a pillanatban, midőn meg kellett barátkoznunk azzal a gondlattal, hogy 1910-ben a bankkülönítés végre fog hajtani, azt kellett kérdeznünk, vajjon nincs-e szükség intézkedésekre érdekeink megvédése céljából. Ezen intézkedések fel vannak véve a valutaklauzulára vonatkozó egyezményben. (Beck itt arra céloz, hogy a differenciát aranyban kell fizetni.)

Minisztertanács.

A budai miniszterelnökségi palotában ma délután öt órától nyolcig tartó minisztertanács volt, amelyen az összes miniszterek résztvettek. A minisztertanács a folyó ügyeket intézte el, de tekintettel arra, hogy a tanácskozásban *Rakodczay* Sándor horvát bán is részt vett, azt következtetik, hogy a horvát kérdés is szőnyegre került. A tanácskozás részletei nem kerültek nyilvánosságra, de bizonyosra vehető, hogy a legközelebbi napokban fordulat áll be a hónapok óta vajudó horvát kérdésben. A mai nap folyamán különben híre járt, hogy a horvát koalíció leszerelésre gondol, és már holnap lépéseket tesz egy kompromisszum létrehozatala érdekében. Ha a hír ilyen formában nem is felel meg a valóságnak, tény az, hogy a horvátok a küzdelemben már kifáradtak és maguk is szeretnének olyan módot találni, amely megadja nekik a lehetőséget, hogy a nélkül, hogy Horvátországban kompromittálva lennének, békésen együtt dolgozhassanak a magyar parlamentben. A horvátok a legközelebbi napokban nem is szándékoznak obstruálni, mivel tudatában vannak annak, hogy egyrészt a magyar ellenzék, másrészt a nemzetiségiek élénk részt fognak venni az egyszakaszos törvényjavaslat tárgyalásában. A három horvát osztályfőnök kinevezése a napokban várható s legközelebb összehívják a horvát tartomány gyűlést, amely egy időre elfogja vonni a horvát képviselőket a magyar parlamentben való szerepléstől.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Csütörtök: *Josette* kisasszony a feleségem, vigjáték. (Bérlet B.)
Péntek: *Folt*, amely tisztít, dráma. (Bérlet C.)
Szombat: *Boccaccio*, opera. (Bérlet A.)

* *Josette* kisasszony a feleségem. A tegnapi bemutató nagy sikere ma is telt házzal biztositott a *Josette* kisasszony a feleségemnek, melynek ötletessége, szellemes pikantériája állandó derűtségben tartotta a közönséget. Az előadás a bemutató precizitásával gördült le és a második előadás közönsége szankcionálta a premiér közönség kitűnő véleményét. Amiről csak ritkán

teszünk említést, a hölgyek toalettjeiről, pótlólag bár, de meg kell emlékeznünk, mert a francia darab sikeréhez sokban hozzájárultak *H. Körösy Juci* és *Zalay Margit* igazi párisi ízléssel kiállított toalettjei. *H. G.*

* **Lippichné-Zikó Irma fellépése.** Valóságos elragadtatással beszélnek színészi körökben arról az első szárnypróbálgatásról, melynek az aradi színpadon ma csupán színészek voltak tanul. *Lippichné-Zikó* Irma asszony tartotta ma első próbáját az Államtitkár urban. Igazi színészi zsenialitásról tett tanubizonyosságot. Pompás bezzéde után kifogástalan, elegáns fellépéséből biztos nagy sikert jósolnak neki a színházi horoszkopok. A jövő héten szerdán, december 4-én mutatkozik be az aradi közönségnek a legújabb színpadi csillag, az Államtitkár ur Susanne szerepében.

* **A Matolay-Balla kiállítás.** A Weisz és Klein papirkereskedésében levő *Balla és Matolay* kiállítás iránt nagy az érdeklődés. A mai nap folyamán is igen sokan látogatták a kiállítást és a képekre több előjegyzés is történt. Meglátogatták a kiállítást:

Prohászka Lászlóné, Stein Zsigáné, Tenner Józsefné, Boross Ivánné, Oncu Miklósné dr.-né, Neuman Sándorné dr.-né, Rónai Jánosné, H-Körösy Juci, Singer Rozsi, Zima Tibor és neje, Polónyi Jenő és neje, Borchy Sándorné Heppes Aladárné, Czánt főhadnagy, Fábry Sándor, Lukács Lajos, Eles Béla, Steinitzer Pál dr., Gunszt Ella és Novák Lenke tanárnők, Révay bíró, Reisinger Sándor dr., Schreyer Viktor és neje, Wagner József dr., Fischer Aladár, Polgár Ödön, Szentirmay Ottó, Uferbach Jenő és Palla Jenő tanárok és még sokan.

* **Uránia színház.** A Simonyi-utca képe egészen megváltozott. A csendes, szürke mellékutcából valóságos korzó hely lett, egész nap sűrű egymásutánban lepik el az érdeklődők, akiket az *Uránia* színház gyönyörűen kialakult látványosságzámba menő képe vonz a Simonyi-utca. *Steiner* József műépítész valósággal remekelt, mikor az ósdi kopott falakból egy minden részében modern színházat emelt. Az épületnek művészi festését *Breiner* Vilmos festő kiváló ízléssel látta el. A szombati ünnepélyes megnyitó előadásnak immár semmi sem áll útjában és vasárnap a nagyközönség rendelkezésére áll Arad város legújabb és egyik legkiválóbb szórakozási helye az *Uránia* színház.

* **A „Varázskeringő” Aradon.** Hosszas előkészületek és fenyegető primadonna-válságok után páratlan sikerrel mutatták be tegnap a Király-színházban a bécsi szellemes komponistájának, *Strausz* Rikárdnak a *Vig özvegy*hez hasonló modoru s rendkívüli bájos operettjét, a *Varázskeringőt*. Ezt a pompás operettet *Szendrey* Mihály igazgató is megszerezte és már az aradi operett-társulat is készül a nagyszerű újdonságra, amelynek kiállítására rendkívül nagy gondot fordít a színház. Kevéssel a budapesti premiér után tehát az aradi közönség is élvezni fogja a *Varázskeringőt*, amely „*Walcertraum*” címmel olyan nagy diadallal járta be a német operett színpadokat.

* **Orvosi zsebnaptár és kézikönyv 1908** Szerkeszti *Sugár K. Márton* dr. Budapesten, kiadják a *Légrády* Testvérek. E szerény cím alatt megjelenő orvosi zsebnaptár évtizedek óta nélkülözhetetlen kézikönyv a magyar orvosi világnak. Évről évre újonnan átdolgozott és kibővített alakban, a külföldi orvosi zsebnaptáraknak teljes kiszorítására vezetett. Az 1908-ik évre szóló, immár 42-ik évfolyam is becsületére válik úgy a szerkesztőnek, mint a semmi áldozattól vissza nem riadó kiadó cégnek és fokozott mértékben igazolja a szaksejtőnek kedvező bíráta tait. Az 1907-ik évi orvosi zsebnaptárt ugyanis a nagytekintélyű „*Orvosi Hetilap*”, hazai orvosi irodalmunk legelső közege, ezévi 5-ik számában a következőképpen méltatta: „Az ismert orvosi zsebnaptár úgy tartalma, mint terjedelme tekintetében vetekedik a külföld legjobb hasonló termékeivel.” Joggal alkalmazhatjuk e szavakat az 1908-ik évi zsebnaptárra is, ha látjuk, hogy tíz eredeti cikke és gaz-

dag vénygyűjteményén kívül a hasznos orvosi tudnivalók egész tárháza. E mellett rövid, velős utmutatásai felette alkalmasak arra, hogy az orvost a beteg érdekében gyorsan és kényelmesen tájékoztassák. Az orvosi címtár része pontos és megbízható. Napi jegyzetek részére negyedéves füzetek egészítik ki a tetszetős külsejű, elegánsan kiállított zsebnaptárt, melyet ezek szerint melegen ajánlhatunk. Ára egész angol vászonkötésben 2 korona 30 fillér. Bérmentes, ajánlott megküldéssel 3 korona 25 fillér. Megrendelhető *Légrády* Testvérek könyvkiadóhivatalában. Budapest, V. Váci kört 78.

* **A hét játékröndje** A hét hátralevő napjaira érdekes műsort állított össze a színház vezetősége. Csütörtökön, az elmaradt *Aida* opera helyett, a páratlan sikert aratott *Josette* *asszony a feleségem* című vígjáték kerül haradszor színre, amelynek eddigi előadásait zsufolt ház nézte végig. Pénteken *Echegaray* drámája, a *Folt, amely tisztít meg*. Szombaton a *Baccació*-t, ezt a régi, finom és hangulatos melódiákkal teli operettet a *Baccació*-t elevenítik föl. A darabot *Kállay* Jolán fogja vezetni s a főbb szerepeket *Wlassák* Vilma, *Zalay* Margit, *Benkőné*, *Leővey*, *Hunyady*, *Faludy*, *Szathmáry* és *Ladiszlay* játsszák benne.

Brutális csendőrök.

Félholtra vert nők.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 27.

Még élénken emlékezhetik mindenki, hogy mennyi szó esett a csendőri brutalitásokról, mikor a dánosi rablógyilkos cigányokat vallatták. Valamennyi azt állította, hogy a csendőrök heringet etettek velük és szomjaztatták és verték őket. Akkor a lapok általában a csendőrök pártját fogták és védelmezték eljárásukat a rablógyilkos cigányokkal szemben. Bizonyára ettől kaptak vérszemet a csendőrök. A múlt héten Kispesten elkövettek két nővel szemben olyan brutálitást, amely messze túlszárnyalja az eddigieket.

Miklós Jánosné budapesti lakos a múlt héten levelet kapott *Mára* nevű leányától, melyben az arról értesíti anyját, hogy őt a kispesti csendőrök lopás miatt letartóztatták és három nap óta valladják. Azt is megírta leveleiben, hogy a lopásban teljesen ártatlan s hogy az anyja tegyen valamit érte, mert a csendőrök három nap óta éheztenek és behal, ha nem segítenek rajta. *Miklós* Jánosnénak, noha tudta, hogy leánya züllött, romlott teremtes, mégis megérett a szíve rajta. Összekuporgatta hát ami pénzeszköze volt, aztán néhány ruha darabot is előszedett a magáé közül s avval, meg egy kosár étellel a karján felült a kispesti villamosra, hogy kimenjen szerencsétlen gyermekéhez. Mikor a csendőrőrszoba elé ért és leánya után kérdezősködött *Ragó* Sándor őrsvezető karonragadta:

— Maga is részese a lopásban, — kiáltott rá az asszonyra.

Híába védekezett, híába mentegődözött, a csendőrőrsvezető nem bocsátotta el többé, hanem kényszerítette, hogy rögtön térjen vissza két csendőr kíséretében pesti lakására. Az asszony szó nélkül engedelmeskedett. A pesti lakásba érve a csendőrök házkutatást tartottak s noha egyáltalán semmit sem találtak, ami az asszony bűnösségét bizonyította volna, az asszonyt nem bocsátották szabadon, hanem visszakisérték Kispestre és ott leányával egy szobába zárták.

Az új folyamán szűn az anyát és leányát maga elé hozatta *Ragó* őrsvezető és vallatni kezdte őket. Mivel mindketten ártatlanságukat bizonyították, összetépte az öregasszony kendőjét és többször végig vágott rajtuk egy vastag bikacsokkal. Mikor pedig ez sem használt, éktelen haragra lötöbent és mind a két nőt félholtra verte, azután visszazárta őket közös

cellájukban. Reggel felé azonban látván, hogy az anyja mégis csak ártatlan a lopásban, azt szabadon bocsátotta.

Miklós Jánosné Budapesten rendőrorvosi látteleletet vétetett fel az ütéseknél testén látható nyomairól és a rendőrorvos azt is megígérte neki, hogy majd eljár ügyében és lesz gondja rá, hogy a méltatlan elbánásért elégtelt kapjon. Mindaddig azonban semmi sem történt az egész ügyben, de a dolog mégis napfényre került, mert *Miklós* Jánosné ma reggel az utcán a verés folytán kapott sebesülések következtében összeesett s a menők szállították be a *Rókus* kórházba.

Ott aztán mindent elmondott a főorvosnak, ki megtette a feljelentést a brutális csendőrőrsvezető ellen. *Ragó* őrsvezető egy újságíró előtt kijelentette, hogy igaz ugyan, hogy az asszonyt gyanusnak találta és letartóztatta, de nem igaz, hogy ütötte volna. Azt állítja, hogy egy ujjal sem nyult hozzá *Miklós* Jánosnéhoz. Azonban az ütéseknél még most is látható nyomai ellene bizonyítanak és tagadása aligha fog neki használni valamit.

TANÜGY.

(—) **Tulzsufolt iskolák.** O Szt.-Anna község előjárósága most végezte be az új törvény szerint a tankötelesek összeírásáról a különféle kimutatásokat, mely szomorú képet mutat. A községben levő összes mindennapi tankötelesek száma 722. Ezekből a görög keletieké 440, kinek 3 tanítós iskolájába mindössze csak 306 tanuló iratkozott be, tehát körülbelül 134 növendék még beiskolázatlan. Már így is átlag egy tanítóra 100 tanköteles jut, holott törvény szerint egy tanterembe csak 80 tanuló szabad befogadni. A még beiskolázatlan tankötelesek így már be sem fogadhatók. Érdekes különben az is, hogy a be nem iratkozottak között 68 cigány gyerek van, akik vallásuk után szintén a gör. kelet. iskolára vannak utalva. Ezek egyébként eddig soha semmiféle iskolába nem jártak és egyáltalán oktatásban sem részesültek.

Hogy születnek a petíciók?

(A városatyaválasztások utóféjdalmai.)

Arad, november 27.

A következő körlevelet láttuk:

T. c.

Az előrehaladt idény folytán, azaz, miután már csak néhány nap van hátra a határidőből, amelyen belül a városatyaválasztások ellen petíciót lehet beadni, ajánlom a nagybecsült bukottaknak és a sikertelen korteskedéseknek:

az érvénytelenségi okok dusan felszerelt raktárát.

Ezen érvénytelenségi okok fájdalom nélkül, de biztosan hatnak. Minden kerületben használhatók, sőt az olyan kerületekben is, ahol netán nem lettek volna városatyaválasztások. Főlegesen talán megjegyeznünk, hogy száz aranyat adunk az olyan igazolóválasztmányoknak, amely a mi érvénytelenségi okainkra épített felebbeszésekre be nem adja a derekát.

A városatyaválasztások idején saját magán megbizottaink, *Birbly* Atanáz vezetése alatt, minden kerületben részt vettek, ahol egyfelől az adatokat hiuz szemekkel gyűjtötték, másrészt személyes közreműködésükkel biztosították a választások kétségtelen megsemmisítését.

A petíciókra különösen ajánljuk a többek között az alábbi mutatvány panamákat.

1. Az egyik kerületben a választás megsemmisítendő, mert az elnök ezzel kezdte: „a választást megnyitottam nyilvánítom.” Tudvalevő, hogy a választás megnyitása egyáltalán nem függ attól, hogy az elnök azt minek nyilvánítja; ez ennél fogva elnöki önkény és föltétlen semmisségi ok.

2. Különös sulyt helyeztünk a választás iránnyításánál a Kohn Mórokra, Schwarz Dávidokra, Fehér Jánosokra, Nagy Jánosokra és Argyelán Szávákra. Így be tudjuk igazolni, hogy az egyik kerületben három Kohn Mór szavazott, akik közül egynek más kerületben van szavazati joga, a másik nem az a Kohn Mór, akinek magát bemondta, a harmadik Kohn Mór pedig az a Kohn Mór, akinek kenne kellett, de egy év előtt áttért s így méltatlanná vált ugy a Kohn, mint a Mór névre. Hasonló bonyodalmaink vannak négy Fehér Jánosból és egy tucat Argyelán Szavétából.

3. A kerületek egyikében a választás semmis, mert az elnök a korteseket beengedte a szavazóhelyiségbe. Ez a választók szabadságának korlátozása!

4. Egy szomszédos kerületben semmis a választás, mert az elnök a korteseket nem engedte a helyiségbe. Hol van a választás nyilvánossága, amelyet a törvény előír?

5. Az összes kerületekben a megválasztottak ugynevezett visszavándorlási ügyosztályt létesítettek. Az I. kerületben 18, a II-ban 9, a III-ban 12, a IV-ben 7 olyan polgártársunk szavazott le, akik november 16-án még az Egyesült Államok területén tartózkodtak s november 17-én már itt alkotmányos jogukat gyakorolták. Ez ugyan nem igaz, de épen azért befogjuk bizonyítani.

6. Megbízottunk utján sikerült éle beléptetnünk a többes szavazati rendszert. Az ugynevezett selyem-papír szavazócédulák segítségével egy-egy választó több összehajtott cédulát adott az urnába, anélkül, hogy az elnök ezt észrevette volna.

7. A szavazatok összeolvasásánál az egyik helyettes elnök az olyan cédulákat, melyeken csak egy név van, szűz céduláknak nevezte. Miután ez szeméremérté kitétel és sérti a választások komoly méltóságát, de másfelől, mivel a törvény se szűz, se félszűz szavazatokat nem ismer, ez föltétlenül érvénytelenítő ok.

8. Hiteles tanúk vannak arra hogy az egyik párt bizalmi férfia azt üzenté a másik bizalmi férfinak: „váltson fel.” Hivatalosan úgy tüntetik föl a dolgot, mintha a bizalmi férfiú fölváltásáról lett volna szó, alapos azonban a gyanu, hogy ez esetben bizonyos papírpénzek fölváltásáról volt szó, amely kétségtelenül csak megvesztegetési célokra szolgálhatott. Ha erre se semmisítik meg a választást, hát akkor megáll a föld.

9. Megsemmisítendő több kerületben a választás, mert a szavazó cédulákon a jelöltek nevei ez vel voltak írva, holott a kormány által is elfogadott akadémiai hivatalos helyesírás csak ezt ismer.

10. Az egyik szavazótól az elnök ezzel köszönt el, hogy: „ajánlom magamat.” Azon pártatlanságnál fogva, amelyet a törvény szigorja előír, a választási elnöknek se magát, se más nem szabad a választóknak ajánlania.

11. Az összes kerületekben megsemmisítendő a választások a következő oknál fogva. A választás határidejéül november 17-ike volt kitűzve. Azonban az összes kerületekben görög keletiek is szavaztak, akiknek naptára szerint november 17-ike csak tízennégy nappal később következett be, akik tehát csak tízennégy nap múlva szavazhattak volna le a törvény szerint.

Ezen mutatóványokon kívül még számos abszolút és relativ érvénytelenségi bombáink vannak, amelyeket jutányos áron bocsátunk a fájdalomtól megötrt érdekeltek rendelkezésére. Az érvénytelenségi okokat házhoz is szállítjuk. Természetesen: a városházhoz.

Minél számosabb megrendelésért esd
Zürzavar Abel és társa,
szabadalmazott
választás-megsemmisítők.

MULATSÁGOK.

(=) A világi önkéntes tűzoltó egyesület f. hó 23-án jól sikerült táncmulatságot rendezett, amely kora reggelig tartott. A rendezés belépődíjakon kívül felülfizettek: Bohus László br. 50 kor., Bohus Zigmund br., Bohus Lajos br., Valerián József 20 20 kor., Pankota Önkéntes tűzoltó testülete 10 kor., F. ragó István 8 kor., Bod József 6 kor., Török Árpád 4 kor., Telfart Ferenc 3 kor., Albert Ferenc, Albert Antal, Klein Maró, Koczolányi János, Griszháber Mór, Molnár Jakab, Povolni Milán, Krasánezky Péter 2-2 kor., Marksteiner Péter, Göbel Károly, Czégka Zdenko dr., Udvard Lajos, Novák Kornél 1-1 kor., összesen 116 kor. A tombola tiszta jövedelme 100 kor. 60 fill. volt.

(=) Multság Vajdahunyadon. A vajdahunyadi jótékony négyzet nagyszabású multságot rendez jövő hónap 7-ikén. A multság sikere körül főképen az egyesületnek lekes elnöknője, Bucsek József és Kővári Ernő dr., az egyesület egilis titkára fáradoznak. A multság sikerét emelni fogja, hogy azon föllép Ötvös Gitta, a budapesti Vig-opera tagja is.

Lengyel Sándor.

A megyeházán fekete lobogót láttam, mikor a kávéházba lépem és magamban nyugodtan azt kérdeztem: vajjon ki balt meg? Alig fogtam bele az olvasásba, mondja valaki az áztaltár. aságban: Tehetséges ember volt szegény Lengyel Sándor!

Volt? Ujra láttam azt a fekete lobogót, de most már nem nyugodtam. A halál egy ember, ismerős ember nevével kapcsolatban megállítja a gondolatfolyamatot, megdöbbsent.

Lengyel Sándor volt? Ő gyászolja a vármegye? Hisz nekem levelem van készen hozzá, csak el kell küldeni. A régi szerkesztőségbeli szokásjog alapján kéziratos akartam tőle kérni. Ezúttal nem lap számára: a Kölcsey-egyesület számára. Nemcsak kéziratos, őt magát is felolvasónak. Már nem küldöm el a levelet, őt sem kérhem már.

Pedig nem tagadta volna meg, noha évek óta nem igen beszélünk egymással, ritkán is láttuk egymást. Két írászatal miatt nem tagadta volna meg a kéziratos. Az egyik előtt én ültem éveken át órák hosszat, a másik előtt Lengyel Sándor. Mind a két asztal az Aradi Közlöny szerkesztőségében volt. Nem tudom, megvan-e még az a két ócska bu'ordarab (sok minden megváltozott azóta, lehet, hogy az asztalok is helyet adtak tet szelösbeknek, mutatósabbaknak) azt sem tudom, ki ül előttük, ha megvannak is, de több odaadással, erősebb hittel nem róják rajtuk a napi igazságmegörökítés betűit, mint mi akkor.

Mindaketten más munkakörből látogatunk el a szomszédos írászatalokhoz: ő a megye házából, ahol a népnek a rendet, az anyagi boldogulást teremti, én az iskolából, ahol a népnek a tanítókat, a szellemi boldogulást készítik elő. Nem igen beszélünk róla, de mindaketten éreztük, hogy a munka, melyet a mindennapi kenyérhez való kalácsért az esti és éjjeli órákban végzünk, atyafiságos folytatása annak, amelyet délelőtt végeztünk. Ő a közigazgatás embere és én: a tanítóképző egyformán éreztük, hogy a szerkesztőségben végzett munka is a nép felvilágosítására a lelkek irányítására, a jó megbecsülésére, a gonosz indulat megcsufolására szükséges. Más formában folytattuk a reggel megkezdett munkát este.

Nagy buzgalommal, nagy tudással és nagy könnyűséggel végezte, amit néhai jó

Vásárhelyi Béla rábizott, aki nekünk régiebbeknek az Aradi Közlönyhöz segítségül hita, hogy a megye híreit és a bennünk rejlő tendenciákat feldolgozza. Ha kéziratra volt szükség és Lövey, a telhetetlen metteur en page sűrűn izengetett fel (most már ő is tud várni estig) csak azt néztük, jön-e Lengyel Sándor? Vagy hozott magával jó egy-néhány kék kutyanyelvet teleírva kiadós apró betűkkel, vagy előttük ontotta az írást, míg a nyomdásfarkasok éhe elcsútt. Mindig számíthattunk rá. A legszürkébb közigazgatási esetben is megérezte legalább a borgisz hirt, ha már komoly garmondra nem tellett.

Számíthattunk rá, mert nemcsak jószemű, az érdekesség iránt érzékkel bíró újságíró volt, hanem fantáziás író, aki a legszegényebb keretbe is értékes képet tudott illeszteni. Tellett neki a képekből, nem kellett erőltetnie. Azér: is tudott egyszerűen írni, ha bonyolult, vagy éppen kényes tárgy került is a tolla alá. És került. Ő is, a lapot is ködték szempontok, de azért az igazság soha sem vallotta kárát az ő írásának. Azok közül az újságírók közül való volt mellékfoglalkozásában is, akik — mintha fogóban volnának — csöndes hangon is nagy erővel mondják meg a maguk igazságát. Ez az igazság akkor sem volt okvetlenül a tömegek igazsága. Nem a lágy, megvesztegető magatartású emberek közül való volt, mint a legtöbb ember, aki az eszét maga huzza fel, hogy járjon. Meggyőződésel voltak és ezeket írásban is meglehetett érezni. Azért mégis jó munkatárs volt, mert önérzete nem volt tartalmatlan hiúság, mely mindig kész a tiltakozásra, ha megakarják győzni. Amit nem minden újságíró tud megtenni, a magával hozott kész cikket eldobta és megírta újra, mikor a szerkesztővel meggyőzők felfogása hibáságáról. Máskor azonban mi rendeltük alá a lap napi érdekét az igazságnak, melyet a világos fejű, világos, erős szavú Lengyel Sándor képviselt.

Egyszer ő aztán otthagya az íróasztalát. Rajta maradt az a te'efröccsöntött tintatartó, mely olyan sajtóságos tulajdonsága, hogy az ember belenéz és a világ képét látja benne, a mosolyogva gyűlölködő és haragosan szerető emberek küzdelmét szemlélő mámoan, majd józanon, mind józanabban, végre érzékletlen közömbösséggel. Ő azt a tintatartót színes álmokkal hagyta ott. Azok fölkeresték néhanapján a vidéken is. Írás, nem hivatalos formájú, kevés lett ez álmokból. A vidéki szolgabíróság nem táplálja az írói álmokat. Legfőlebb talán egy egy aktában bujt meg néhány színlott, mely arra va lott, hogy aki írta, valamikor régen az életben sok olyan szépet is látott, amit nem lehet igtatékönyvben szám alá't kimutatni.

Nem tudom bizonyosan, mert régen nem beszélünk egymással úgy, hogy a szavunkban a lelkünk is bent lett volna, de én azt hiszem, Lengyel Sándor életének arra a rövid idejére, melyet mint megyei aljegyző a szerkesztőségben töltött el, a vidéki közigazgatás egyhangú örömei és bajai közt, sokszor gondolt vissza azokra az órákra, midőn írva asztala körül hallotta a hullámozó élet zaját, az összecsúspó érdekek tülekedését és magában érezte az élet ritmusát, az előrehaladás gyönyörű szépségét. Aki olyan igaz lélekkel tudott újságíró lenni, nem kerülhette el, hogy egy egy magános órájában, szűz, vonzóan, erősen kíváncsnak ne lássa az ócska írászatalon hagyott tintatartót, melyen a nagyközönség csodálatosképen soha sem

lud egyebet látni, mint fénytelen, fakó piszok foltokat.

Elmúltak ezek az álmok, korán nullak el az álmok összeségével: az étellel. Elmúltak, de nem veszték el. Itt élnek köztünk, velünk, élnek bennünk, élnek általunk, amint élni fognak utánunk mások által. Soba ki nem száradnak azok a titatartók, melyekben az igazságot, az életet tápláló álmokat ritkábban látják meg az emberek mint a rajtuk maradt vak foltokat. Mindig lesznek, akik ezekből a sokat okkal és ok nélkül szeldott tintatartókból kicsi írásokban nagy igazságokat fognak védeni és ebben boldogok lesznek. Langyel Sándorra emlékezvén, megerősödik ez az én hitem, mert én szeretem most is azt a titatartót, mely mellett már más ül. Szeretem, mert az én szemem megszokta, hogy a szépet nézze, ne a rutat keresse. És a szép nemcsak volt mint ifjan letörött szegény Langyel Sándor, hanem van és mindig lesz. Szöllösi István.

TÁVIRATOK.

Az amerikai válság.

Washington, nov. 26. A kincstár 300,000 font ezüstöt vett 58 822 centes árfolyamon. A pénzügyi viszonyok általános javulása a nagy aranyfedezések folytán napról-napra észlelhető.

HIREK.

A hü cselédek.

Arad, november 27

A város 1897. őszén elhatározta, hogy a cselédmenház alpból három cseléd jutalmat ad ki, még pedig egy 200 és két 100—100 koronás díjat. A jutalmat olyan cselédek kapják, akik a legtovább szolgálnak egy helyben.

A város tehát ezzel a díjjal a hűséges cselédek jutalmazza meg, ahelyett, hogy a tulajdonképeni cselédkérdésben segítene, amely pedig mindinkább égetővé válik. Mert ha azt a bizonyos jutalmat egynéhány szerencsés cseléd kézhez kapja is, azzal még nincs segítve a nagy tömeg baján. De különben is nem pusztán a cseléd érdeme az, ha sokáig szolgál egy helyben, hanem függ a gazdától, a borsó viszonyoktól és attól, hogy milyen a hangulat mindjárt a cseléd megérkezésekor. Nem történik-e valami káros incidens már a szolgálat első napjaiban?

Pár száz korona — helytelen — kiosztásával nem fogja a város elérni azt, hogy a cselédek tömegétől ne vándoroljanak ki Amerikába, ahol a fizetési viszonyaik sokkal jobbak és ahol sokkal embérségesebben bánják velük.

A cselédkérdés megoldásánál sokkal célravezetőbb volna az, ha valamivel nagyobb összeget, mint a szóban forgó, — beteg, vagy helynélküli szolgálók között osztanának ki.

Mert így nemcsak kevesen részesülnek a pénzadományban, hanem a jutalom nem is kelti fel a cselédek becsapását a továbbszolgálatra. Ugyan ki gondolna előre 16—20 évre? Ennyi ideig kell ugyanis szolgálnia a cselédnek, hogy jutalmat kapjon — és így a pénz olyanok birtokába jut, akik már hosszú éveken keresztül szinte odacótok a szolgálati helyükhöz, akiket már a megszokás miatt ugyancsak családtagnak tekintenek, tehát akk minden nélkülözéstől, minden bánalomtól meg vannak óva. És nem azok közt osztják fel az összeget, akik tulajdonképen nem önhibájukból, hanem például valami véletlen körülmény, családi állapot, betegség miatt helynélkül vannak, pedig tulajdonképen ezeknek a cselédeknek volna szükségük a város segítő kezére, hogy végleges nyomorba ne jussanak, ki ne vándoroljanak, vagy ne lépjenek arra a végzetes pályára, amely igen sok cselédnek a tönkrejuttatója.

— Személyi hír. *Eötvös* Lóránt báró Aradon időzik.

— A trónörökös haragszik. *Bécsből* jelentik: Itteni politikai körökben érdekes incidensről beszélnek, amely a *Radetzki* ünnepélyen történt. Az osztrák kormány a jubileumon öt taggal képviseltette magát, de *Beck* báró miniszterelnök nem jelent meg. Az ünnepélyen jelenlevő *Ferenc Ferdinánd* trónörökösnek feltűnt a miniszterelnök távolléte s e felett való megbotránkozásának hangos kifejezést adott. Mikor ugyanis a cerele alkalmával a belügyminiszterhez ért, állítólag a következőket mondotta:

— Mondja meg a miniszterelnöknek, hogy ma itt lett volna a helye!

Azzal otthagya a belügyminisztert és a többi jelenlevő osztrák minisztereket meg sem szólította, de annál melegebben üdvözölte *Lueger* polgármestert.

— Fejedelmi vendégek Budapesten. *Budapesti* tudósítónk jelenti: A fővárosnak néhány nap óta előkelő vendégei vannak. *Eourbon* Károly spanyol infans herceg feleségével, az orléans herceg hugával nászuják közben Budapestre érkezett és *Trubija* gróf név alatt, lakóhelyében a Hungária szálló több helyiségét lakja. A hercegi pár megtekintette a főváros nevezetességeit és a látottak felett több ízben adtak teliszécsükrök kifejezést. A fővárosból elutazásuk ideje még nincs megállapítva.

— A miniszter kalandja. *Bécsből* jelentik: *Peschka* német nemzetiségi miniszter érdekes kalandon ment keresztül. Amikor ma délelőtt egy fogatú számozatlan bérkocsiján az utcán haladt, több ismeretlen férfi megállította a kocsit és felszóltotta a minisztert, hogy szálljon ki. A miniszter az első pillanatban nem tudta, hogy mit akarnak tőle és merénylőre gondolt, de mikor az ismeretlenek egyike felvilágosította, kiderült, hogy a bérkocsisok sztrájkja miatt történt, a kocsit megállítása s az ismeretlen férfiak sztrájkoló kocsisok, akik nem engednek a városban senkit bérkocsira ülni. A miniszter azután kiszállt a kocsiból és gyalog tért haza lakására.

— A reformátusok Apponyinál. *Budapesti* tudósítónk jelenti: Az erdélyrészi református egyház küldöttsége (isz elgett délelőtt *Apponyi* Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszternél több képviselő és az egyházi férfiak vezetése mellett. A deputáció arra kérte a minisztert, hogy államosítsa az egyház református iskoláit és restauráltassa államköltségen a kolozsári Mátyás-templomot. Apponyi a küldöttségnek biztató ígéretet adott.

— Egy kisasszony gondolatai a farsangi nagybálak előtt. Ez a címe annak a költeménynek, melyet *Faragó* Rezső, az aradi Irógárda kiváló tehetségű tagja írt és a Kölcsey egyesület pénteki felolvasó estéjén *H. Körbössi* Juci ad elő. A költemény hangja és az előadó művészi tulajdonságai igen megfelelnek egymásnak, a közönség tehát élvezettel fogja hallgatni *Faragó* versének könnyed, kedves humorát. A pénteki felolvasás szereplőit még *Varjassy* Lajos dr., *Zoltai* Mátyás, *Zoltai* Mátyásné, *R. Hart* Kálmán és az állami tanítóképző intézet 16 tagú dalostársasága Galeg két dalának előadására. A Kölcsey egyesület tagjai igazolványukkal ingyen vehetnek részt a felolvasáson, akik nem tagok, a könyvkereskedésekben, vagy a felolvasáskor a városházán váltott 80 filléres jeggyel.

— Ellenőrző automaták az autobuszon. A város törvényhatósági bizottsága tudvalevőleg *Steiner* Józsefnek az automobil szabályrendelet tárgyalásakor tett azon indítványát fogadta el, hogy az autobuszonokon ellenőrző helyettellenőrző

automaták alkalmaztassanak. Külföldön, különösen Londonban különösen bevált ez a rendszer és bizonyos, hogy az aradi közönség is hamarosan hozzá fog szokni. Ma egy külföldi cég részéről már ajánlat is érkezett ilyen automaták szállítása iránt. Ezek az egyszerű szerkezetű ellenőrző készülékek könnyen kezelhetők és emellett tetszőleges formájúak is, valószínű tehát, hogy a tanács az ajánlattevő cégnél fogja beszerezni a nyolc darab automatát, hacsak időközben előnyösebb ajánlat nem érkezik.

— Halálozás. *Sperber* Frigyes aradi zenetanár, a zenede egyik vezetőjét súlyos gyász érte: neje ma délután meghalt. Az elhunyt urinót férjén kívül egy gyermeke és kiterjedt rokonsága gyászolja. A széles körökben ismert zenetanár iránt városszerte nagy részvét nyilvánul meg.

— Nagy hausse a tőzsdén. *Budapesti* tudósítónk jelenti: A budapesti tőzsdén a new yorki pénzpiac kedvezőtlen alakulásáról és egyéb külföldi tőzsdékről érkezett jelentések következtében ma oly kedvező irányzat volt, aminőt hetek óta nem észleltek. Az értékpapírok ára felszökött, az osztrák hitelrészvény hat, a magyar hitelrészvény négy, a jelzálog bank négy és a többi részvények is kettő—ö: koronával mentek felfelé. Nagy volt a vételkedv és azt hiszik, hogy az üzletmenet most már állandóbb lesz.

— A katonatisztek fizetésrendezése. *A Fremdenblatt* jelenti: Bár a tisztik fizetések rendezésének kérdése még mindig nincs megoldva, mégis ezen egy sorsára vonatkozó pesszimizmusúkus jóvendölések helytelenek, éppen úgy, mint azon hírek valótlank, amelyek a tisztik fizetés rendezéséről szóló törvény mesterséges elhalasztásáról szólnak. A hadügyi vezetés, amint kérdésünk alapján illetékes helyről értesülünk, mint eddig feltétlenül ragaszkodik a katonatisztek és katonai hivatalnokok anyagi helyzet javításának szükségességéhez és biztosan remélhető, hogy a kérdés a tisztik javára megoldódik, mert ma, mikor a tisztik fizetési viszonyait a nyilvánosság előtt tárgyalják, az érvek kényszerítő ereje előtt mindenkinek meg kell hajolnia. Ez a kérdés tehát teljesen gazdasági és szociális jelentőséggel bír és csakis a gazdasági szükségesség szempontjából oldandó meg és egyáltalán nem hozható összefüggésbe hadseregpolitikai kérdésekkel. S így azok a hírek sem felelnek meg a valóságnak, amelyek hadseregpolitikai engedményekről tesznek jelentést, mint amelyek a tisztik fizetések felemelésének ellenértékeképpen adtak volna. Az ugynevezett katonai kérdések, amint értesülünk, ez idő szerint egyáltalán nem kerültek tárgyalás alá.

— Eljegyzés. Sövényházi *Hoszu* Nándor dr. budapesti ügyvéd eljegyezte *Jakabffy* Margitot, néhai *Jakabffy* László kupai földbirtokos és neje *Balta* Aranka leányát.

— Letartóztatott bankigazgatók. *Budapesti* tudósítónk jelenti: A rendőrség ma délután hosszas kihallgatás után letartóztatta *Richtmann* Vilmost és *Sullner* Miksát, a „Fővárosi takarékpénztár, mint szövetkezet” két volt igazgatóját, akik sikkasztással és csalással vannak vádolva. Az ügy eredete hat évvel ezelőtti időre vezethető vissza és összefüggésben áll *Veigelsberg* László, a „Pester Lloyd” öngyilkos szerkesztőjének egy váltóügyével. A szövetkezetnél ugyanis *Veigelsberg*nek három váltója volt elhelyezve, összesen 30,600 korona értékben, a váltókon elfogadóként *Gaszner* Béla fővárosi közjegyző szerepelt. *Gaszner* mintegy két évvel ezelőtt a felelősség alól szabadulni akart és 8100 koronát adott át a két igazgatónak, hogy engedjék őt ki az obligóból. A két direktor a pénzt elfogadta s *Gaszner* a váltókon többé nem szerepelt. A manipuláció csak most, *Veigelsberg*

halála után derült ki, az igazgatókat a pénzintézet elcsapta, vizsgálatot indított és megtette ellenük a bűnvádi feljelentést.

— Felhívás az aradi hölgyközönséghez! A hídmezővásárhelyi női ipariskola egy iparművészeti női kézimunka kiállítást rendezett Aradon a Weisz és Klein modern könyvkereskedés fölött látható műtárlat helyiségében. A női ipariskola igazgatója Aradon időzik és ezúton hívja fel az aradi hölgyközönség figyelmét egy a kiállításra, valamint egy december 1-én megnyíló tanfolyamra melyet a kiállított tárgyak készítéséből hirdet u. m. fa égetés, fa és bársorny, üveg és bőr festés, börmetszés és egyéb női iparművészeti dolgok készítésére. A kiállított tárgyak nagyon szépek eredeti és művészi kivitelűek. A tanfolyam 2 hónapig fog tartani, eddig a következő urhölgyek jelentkeztek: *Boross Ivánné, Borhy Sándoryé, Heppes Aladárné, Rónai Jánosné, dr. Neumann Sándorné, Wolf Jenóné, Fa'udi Károlyné.*

— Lázadás egy gyarmaton. *Lagos* ből táviratozzák: A Grossriver partján fekvő Abakalibi városkában (Nyugatafrika) komoly zavargások voltak. Egy angol katonatisztet megölttek, 30 bennszülött katonát megölttek vagy megsebesítettek. A fölkelés színhelyére csapatok indultak.

— Baleset az Andrássy téren. Ma délután az Andrássy-téren egy robogó fogat elgázolt egy tízennégy éves inas gyereket. A fiu szerencsére csak kisebb sérüléseket szenvedett. A kocsis ellen, akinek kilétét eddig nem sikerült megállapítani, megindítják a vizsgálatot.

— Szerencsétlenség a vaggongyárban. A Weltzer-féle vaggongyárban ma szerencsétlenség történt. Délután öt órakor *Reinhardt József* munkás, gyalulás közben leesett egy két méter magas állványról és összezúzta magát. Súlyos sebeivel beszállították a kózkórházba, ahol csakhamar eszmélethez tért. A vizsgálat megállapította, hogy a szerencsétlenséget *Reinhardt* vigyázatlansága okozta. *Reinhardt* sebei nem életveszélyesek.

— A cipészsztrájk vége. Az aradi cipészsztrájk ma, a mesterek és segédek közös meg egyezése folytán véget ért.

— Disznóölben tartotta a fiát. Rettenetes bűneset nyomára jött a győri rendőrség. *Füzfa* László háztulajdonos ellen, a minapában névtelen följelentés érkezett a rendőrségre, hogy 17 éves bamba, nyomorék fiát a disznóölben tartja elzárva és éhezeti azzal a szándékkal, hogy a fiu majd csak belepusztul. Az elrendelt nyomozás csakugyan igazolta a hihetetlennek látszó szörnyű vádat. A fiu borzalmas állapotban, teljesen meztelenül ott feküdt a disznóölben, a teste tele volt fekélyekkel, amelyeken csak úgy hemzsegett a sok főreg. A szerencsétlent azonnal ápolás alá vették, az elvetemült apa ellen pedig megindították az eljárást.

— Szerencsétlenség a föld alatt. *Whitehavenből* táviratozzák: Ma délután egy itteni kőszénbányában robbanás történt, amelynek két halottja és 11 sebesültje van. Három munkást eddig nem találtak meg és azt hiszik, hogy ezek is életüket veszítették.

— A műveletlen Radetzky. Hogy a nagy hadvezérek nem mindig álltak a legjobb lábán a műveltséggel, arra legjobb bizonyítékot szolgáltatott a *Radetzky*-jubileum. Az olaszvérű osztrák generális halála évfordulóján hível kiadták levelezéseit. A levelek közt volt egy, amelyet *Radetzky* Milanóból ír Bécsben élő leányának. Ebben a levélben többek közt ezeket írja:

— Itt Olaszországban nagyon nehéz az élet. Az olaszok örökösén zavarognak és fejünk fölött állandóan ott lóg *Demosthenes* kardja...

Az osztrák katonatisztek egyébként vigasztalódhatnak ebből a levélből. Abban a hadseregben, amelyiknek legnagyobb tábornoka így ír, egy hadnagyocskától sem követelhetnek sokat.

— Sikasztó kereskedő. *Perlmutter* Ignác vásári üvegkereskedő feljelentette sikkasztásért *Raiczer* Gyulát, kinek e hónap 4-én 30 korona értékű üvegárut adott át, hogy azt a vásárbán eladja. *Raiczer* az árut értékesítette, de *Perlmutter* nem számolt el a kapott pénzzel. Mikor az kérdőre vonta őt, azzal állt elő, hogy a kapott pénzt elkártyázta.

— Kardpárbaj, kard nélkül. Tegnapelőtti számunkban megjelent ily című hírünkre vonatkozólag azt a felvilágosítást nyertük, hogy a párbajt nem egyoldalú, hanem kölcsönös boceánatkérés alapján szüntették be.

— Ha álmlanságban szenved, vagy izzad a teste, dörzsölje azt be estenként az Alföldi Fehérkeresztes Sósorszeszszel, melylyel biztos eredményt ér el. Megrendelhető az Első Alföldi Cognagyár r. t.-nál Kecskeméten. 2608

— Rovarpor, bolhák, legyek, poloskák, svábok ellen leghatásosabb *Vojtek* és *Weisz* nál. 201

TORVÉNYKEZÉS.

§ Sikkasztással vádolt hordár. A 62-es számú hordárt sikkasztásért jelentette fel *Müle* Lajos dr., mert — ugymond — e hónap 15-én, délután 60 koronát adott át neki, hogy váltsa ki a nevére érkezett hordó bort a vasuton. A feljelentés szerint a hordár azóta nem mutatkozott és így *Müle* dr. azt hitte, hogy a 60 koronát elsikkasztotta. A nyomozás azonban megállapította, hogy *Szöllösy* János, a 62-es számú hordár, kifizetett a borért a vasuton 55 koronát és 90 fillért, a 60 koronából visszajáró 4 korona és 10 fillért pedig átadta *Müle* dr.-nak és elmondta neki, hogy a bort csak később adják ki. Így tehát a nyomozás megállapította, hogy sikkasztás nem forog fenn, annál kevésbbé, mert *Müle* dr. azóta a bort is megkapta.

§ Lövöldözés a várban. Az aradi vár sáncárkaiban *Illési* Sándor 13 éves asztalosinas november 18-án két és három óra között több vele egykoru pajtásával madarakra lövöldözött egy 7 milliméteres főbert puskával. A puskát *Löwy* Jenő volt. Amíg a fiuk lövöldöztek, hezájuk szegődött *Karaffa* Zsiga és *Rusz* Lázár a Rácváros két ismert bűnügyi alakja és elkérték tőlük a puskát. Mivel *Illési* nem akarta azt odaadni, elvették tőle, azután *Löwy* zsebéből kivettek 15—20 darab töltényt. Mikor pedig meghallották, hogy *Illési* kabátzsebében főbertpisztoly van, *Rusz* azt is elvette tőle és elszaladt vele. *Karaffa* is utána szaladt és körülbelül hatvan lépésről a puskából és a pisztolyból többször lőttek a megrémült fiukra, anélkül, hogy egyiket is megsebesítették volna. *Löwy* Jenő és *Illési* Sándor feljelentést tettek a két fegyvertolvaj ellen s az aradi királyi büntetőjogi bíróság legközelebb fogja tárgyalni *Illési* feljelentése alapján a ruhancok bűnügyét.

§ A leesett veder. Az aradi királyi írásbírószágon *Hoffmann* Antal kereskedő feljelentette *Bräuner* Vilmos festőt, *Sipos* Lajos és *Agoston* Gusztáv festősegedeket idegen ingó megrongálása miatt, 200 korona kártérítést követelve tőlük. A feljelentés alapjául *Hoffmann* felhozta, hogy folyó hó 2-án az Andrássy-tér 14. számú házat festették *Sipos* Lajos és *Agoston* Gusztáv festősegedek, kik *Bräuner* Vilmos festőnél vannak alkalmazva és egy festéssel teli vedret ráejtettek az üzletén a nap ellen felhuzott ponyvára, melyet a veder átszakított. A nyomozás rögtön megindult és megállapította, hogy a festékes veder véletlenül esett le s hogy *Hoffmann* többször figyelmeztetett a redőny felhuzására, amit a házban lévő többi kereskedő meg is tett, csak ő nem. A járásbírószágot legközelebb fogja tárgyalni az érdekes kártérítési pert.

A tüdőbaj minden

eseteiben a SCOTT-féle Emulsió azonnal használandó. A SCOTT-féle Emulsió nemcsak a beteg testrészeket gyógyítja, hanem egészséget és erőt kölcsönöz az egész szervezetnek.

A SCOTT-féle Emulsió specifikus megbízható szer 3895

mindennemű tüdőbaj

Az emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

ellen és nemcsak biztos szer, hanem a legolcsóbb is. Nagyfokú gyógyító- és táp-ereje annak tulajdonítható, hogy előállításához a legfinomabb, legtisztább és leghatásosabb anyagokat, melyek egyáltalán beszerezhetők, veszik, továbbá azon tulajdonságának, hogy az eredeti felülmulhatatlan SCOTT-féle előállítási mód folytán nemcsak izletes, hanem rendkívül könnyen emészthető is.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 27.

Elkelt néhány ezer métermazsa 5 fillérrel olcsóbb áron.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli sárlat	5 órai sárlat
Buza áprilisra . . .	12.99—13.—	12.93—12.94
Zab áprilisra . . .	8.63—8.64	8.52—8.53
Rozs áprilisra . . .	12.16—12.17	12.15—12.16
Tengeri májusra . . .	7.52—7.53	7.49—7.49

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	631.25
Magyar hitelrészvény	743.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	664.50

Budapest-kőbányai sertéskereskedelelem.

— November 27 —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban 123—125 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban 126—127 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 128—130 fillérig.

Szerblai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig.

Sertésleltétel: November hó 24. napján volt készlet 29,085 darab, november 25. napján felhajtott 235 darab, november 25. napján elszállított 568 darab, november 26. napjára maradt készletben 28,752 darab.

A hízott sertésüzlet irányzata: Kissé élénkebb.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

B. K. Ilyen tárgyú cikkeket csak akkor közlünk, ha aktuálisok. Az Opre-féle gyógy mód egész különleges kúra, vizgyógyintézet szerű kezeléssel.

L. A. (Paulis.) Szívesen látjuk tudósítónk sorában, a tiszteletpéldányt azonban csak egy havi működés után indítjuk meg.

IDEGENEK ARADON.

— November 27. —

Központi szálloda. *Madinovics* Szilárd birtokos Turkeve. — *Horn* Nándor dr. ügyvéd Budapest. — *Bonyovszky* Zoltán birtokos Ráckeve. — *Molnár* Ede birtokos és neje *Baitonya*. — *Pucher* Jenő birtokos *Ternova*. — *Auer* Henrik dr. járási orvos *Fehértplom*. — *Tremolieres* Gusztáv gyáros *Páris*. — *Wallerstein* Ignác gyáros *Nagyvárad*. — *Beck* Emil magánhivatalnok Budapest. — *Lieberman* Róza ma-

gánzóné Berlin. — Hecht Simon magánzó Bécs. — Miklós Jenő igazgató Budapest. — Maurer Ubald kalapgyáros Bécs. — Weselovsky István gyáros Budapest. — Fried Mór kereskedő Bécs. — Kreuz Simon bérlő Kecskemét. — Frölich Jakab utazó Bécs. — Mauszer Ferenc utazó Bécs. — Reinhart Antal utazó Bécs. — Weisz Jenő utazó Debrecen. — Bárdos Béla utazó Budapest. — Steiner Gusztáv utazó Budapest. — Kántor Guidó utazó Budapest. — Adler László utazó Budapest. — Bretz Agoston utazó Budapest. — Kohn Jenő utazó Lugos. — Szilárd Ferenc utazó Budapest. — Varga Lajos utazó Budapest. — Pintér Mór utazó Budapest. — Krausz Sándor utazó Budapest. — Breitner Jenő utazó Szeged. — Szemző Miksa utazó Budapest. — Wagner József utazó Budapest. — Pollak Sándor utazó Budapest. — Bak Rafael utazó Budapest. — Wolfner Lajos utazó Budapest. — Landau Zsigmond utazó Budapest. — Steiner Vilmos utazó Budapest. — Willinger Márton utazó Budapest.

Fehér Kereszt-szálloda. Eötvös Lorand báró Budapest. — Szilágyi Kálmán szolgabíró Nagylak. — Hajdu Károly birtokos és neje Szolnok. — Lehet István szállodás Budapest. — Tóth Antal és családja Debrecen. — Pocsay József intéző és családja Mosony. — Péterfy Arthur igazgató és neje Mosony. — Schreker Izidor kereskedő Budapest. — Hirsch Péter gazdálkodó és neje Nagyvárad. — Tarr Károly pénztárnok Szeged. — Berényi Sándor állatorvos Fogaras. — Komor Imre igazgató Debrecen. — Stark Vilmos kőfaragó Szeged. — özv. Ferenczi Istvánné magánzó és leánya Szászváros. — Köves Árpád vezérigazgató Temesvár. — Lévai Alfréd gazdatiszt Sopron. — Vidor Kálmán gazdatiszt Sopron. — Gottlieb Gyula kereskedő Makó. — Földes Imre birtokos és családja H.-M.-Vásárhely. — Balázs Ferencné birtokos és leányai H.-M.-Vásárhely. — Győző Lajos vállalkozó Kecskemét. — Székely József műépítész Kecskemét. — Ormos Izsóné kereskedő neje és leánya Gyertyámos. — Szabó Odön igazgató Nagyenyed. — Lantos Frigyes felügyelő Halas. — Molnár Arnold főkönyvelő Nagyikinda. — Tordai Simon hivatalnok Nagyikinda. — Fantl Jenő vndéglős és neje Nyiregyháza. — Sorer Gyula gyáros Bécs. — Marczel Odön igazgató helyettes Fiume. — Vajda Ármán hivatalnok Facset. — Takács Sándor tisztviselő Lugos. — Herczföld Henrik utazó Budapest. — Berger Henrik utazó Budapest. — Veiner Ármán utazó Budapest. — Mandics István utazó Budapest. — Veszei Imre utazó Budapest. — Grünvald Odön utazó Budapest. — Hecht Izidor utazó Budapest. — Glancz József utazó Budapest. — Berger Simon utazó Bécs. — Stern Miksa utazó Bécs. — Sekulin János utazó Bécs. — Schwarz Zsigmond utazó Bécs. — Gombó Vilmos utazó Bécs. — Villheim Mór utazó Budapest.

Vass szálloda. Nikolajevits Mór utazó Tarnopol. — Baelman W. utazó Düsseldorf. — Bajza Gyula utazó Budapest. — Lányi József utazó Budapest. — Lefkovits Ármán utazó Budapest. — Bárdos Ármán utazó Budapest. — Teleky Géza utazó Budapest. — Hillenbrand József utazó Budapest. — Weisz Elemér kereskedő Debrecen. — Schönbaum József kereskedő Szeged. — Wolf Jenő titkár Szabadka. — Steinbach Géza utazó Bécs. — Rottman Izidor utazó Bécs. — Vallinger Béla utazó Bécs. — Szeifman Illés kereskedő Budapest. — Stoszer Emil kereskedő Budapest.

Nemzeti Színház.

B) bérlet.

B) bérlet.

Csütörtökön, 1907. évi november hó 28 án:

Iosette kisasszony a feleségem.

Vigjáték 4 felvonásban. Írták: Gavault és Charvay. Fordította: Göth Sándor.

SZEMÉLYEK:

Ternay André	Szendrei M.	Josette	Kőrössy Juci.
Panard Tódor	Delli Lajos.	Myrienne	Zalai Margit.
Dupres	Várnai Jenő.	Saint Assiesné	Szilágyi B.
Saint Assies	Szathmári A.	Dupresné	Benkőné P.
Jalavert	Kulcsár L.	Jackson Józ	Horti Sándor.

Kezdete este 7 és fél órákor.

NYILTTÉR.

Limbbeck János és fia

első magy. kir. szab. érekeposzó-gyára és temetésrendező intézetéből.

Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Özv. marosfelei dr. Lengyel Sándorné szül. Tones Irma, a maga, úgy gyermekei Sanyika, Pistike és Jancsika valamint alólírottak nevében is fájdalomtól megtört szívvel tudatja a forrón szeretett és felejtéhetetlen jó férj, illetve édes apa, fiu, testvér, vő, sógor, nagybácsl és rokon

marosfelei

LENGYEL SÁNDOR dr.,

m.-radnai járási főszolgabírónak,

f. évi november hó 27 én reggeli 5 órákor, életének 39 ik és boldog házasságuk 18 ik évében, hosszaz szenvedés után Máriaradnán történt jobblétre szenderültét.

Az Istenben boldogult drága halott földi maradványai november hó 28-án d. u. 1/3 órákor fogtak Aradon a felső temető halottas csarnokában az ev. ref. egyház szertartásai szerint tartandó ima után megáldatni és az ugyanottani sírhelyre örök nyugalomra tételni.

Máriaradna, 1907. november 27-én.

Aldás emlékére!

marosfelei özv. Lengyel Istvánné szül. fehérvízi Bálint Borbála, édes anyja. Dr. Papp Ferencné szül. marosfelei Lengyel Gizella, marosfelei Lengyel Gábor és neje szül. Orodi Gizella, testvérei és sógornője. id. Tones Ede, apósa. ifj. Tones Ede, Tones Lujza férjzett szőkefalvi Szentmiklósy Gyuláné, Tones Emma, dr. Papp Ferenc, szőkefalvi Szentmiklósy Gyula, sógornői és sógorai. Lachnitt Márta, Lachnitt Jánoska, Papp Lillike, Papp Tónika, Lengyel Gabika, unokahugai és öccsei. 2814

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget és mélyentisztelt vendégeinket, hogy

ujjonnan épült éttermünk,

melyet modernül és minden kényelemmel rendeztünk be, az uri közönség találkozó helye. Fenti helyiségben

folyó hó 30-án, szombaton este a cs. és kir. 33-ik gyalogezred zenekara

hangversenyt

rendez, Zellner Sándor karnagy ur személyes vezetése mellett.

A műsorból különösen kiemelendő a

Rezervista álma.

Belépti-díj 40 fillér.

Kiváló jó ételek és italok, valamint gondos és pontos kiszolgálás által igyekezni fogunk a nagyérdemű közönség megelégedését megnyerni.

Esténként Farkas Lénárd közkedvelt zenekara hangversenyez.

Számos látogatásért esedez

alázatos tisztelettel

Kovács és Novotny,

Vadászkürt étterme és sörcsarnoka.

Steckenpferd-Liliomtej-szappan

Bergmann és Társa Dresden és Teschen a/E., volt és marad a naponkiut beérkező elismerő levelek szerint a leghatásosabb gyógyszappan pattanások ellen. A bő t állandóan finoman, puhán tartja és rózsaszínű teint ad neki. Darabja 80 fillérért kapható a gyógytárakban, drogueriákban, illatszerekesekekbea és borbélyüzletekben. 1045

Elsőrendű

terméke a magyar pezsgőgyártásnak, melyben a francia jelleg kifejezetten érvényesül, s mint ilyen, az idegen pezsgőket pótolni van hivatva.

688—1907. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a városi árvaház részére 1908. évben szükséges marhahus és öreg borjúhús és fagygyu szállítása iránt folyó évi december hó 2-án d. e. 10 órákor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: a marha és öregborjúhúsra kilogrammonként 1 kor. 44 fillér, nyers fagygyura 60 fillér.

Bánatpénzül leteendő 100 korona készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban a városi pénztárban.

Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal. Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a 104. sz. szobában az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1907. évi november hó 25-én tartott üléséből.

Kiadta:

Zubor Andor, s. k. aljegyző.

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17.

Aradvárosi és megyei telefon 475. szám.

Néhány napig

maradék

elárusítás!

Öltöny szöveteket

leszállított árban

772

árusítunk.

Nagy megtakarítás! Szolid kiszolgálás!

Értesítés!

Tisztelettel van szerencsénk a n. é. közönséget értesíteni, hogy

Szt. Péter-tér 2. sz. alatt üzlet. — Bocskay-tér 4. sz. alatt sütöde.

Általános fogyasztási és termelő szövetkezet

(korlátolt felelősséggel) törvényszékiileg bejegyzett cég alatt egy **fogyasztási és termelő szövetkezet** létesítettünk.

Főtörökvésünk oda irányul, hogy jó élelmiszereket beszerezzünk és azokat minden tökegyűjtés és nyereszkesedés kizárásával, kizárólag tagjainak árulsítjuk.

Naponta új tagok felvételnek, a Szövetkezet tagja lehet minden személy vagy egyesület, aki felvételre jelentkezik, akit az igazgatóság felvesz és aki legalább egy 20 korona értékű üzletrészt befizet, az üzletrészt két-két heti 1 koronás részletekben is fizethető.

Az érdeklődő n. é. közönségnek szives felvilágosítással szolgálunk iroda helyiségünkben, Bocskay-tér 4. sz. a. hol az alapszabályok is megtekinthetők.

2777

Kiváló tisztelettel: az Igazgatóság

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI

= SZÉNSAV-MŰVEK =

ujonnan berendezve kartelen kívül szállítanak azonnal bármily mennyiségű természetes vegyileg le tisztább folyékony

Szénsavat

a világhírű buziásfürdői szénsavforrásokból szikvizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb ipari célokra.

! Segkiadó sabb természetes szénsav!

A Budapest székesfővárosi vegyészeti s élelmiszer vizsgálati intézet 1907. évi 4615. sz. vegyelemzési bizonyítványának kivonata; „Szaga és íze; rendes. SZÉNSAVTARTALMA: 99-57%.

A vizsgálat foly. szénsav ezek után a közegészségügyi követelményeknek teljesen megfelel és magas szénsavtartalma alapján igen jónak minősíthető.”

Felvilágosítással készségesen szolgál
Muschong-Buziásfürdői szénsavművek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdőn.
Származás: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban telefon 18. sz. 5907

Mesés szép lesz minden hölgy

a Hajós-féle világhírű

ARADI IBOLYA-CREME

bámulatos hatásától.

Szeplő, májfolt, bibircs,

bőrvörösséget és mindennemű arc tisztálanságot varázsszerűen gyorsan eltüntet.

A párisi és londoni higiénikus kiállítás nagy aranyérmekkel, keresztel és díszoklevéllel kitüntetve.

Egy tégelynek ára 1 kor., dupla tégely 2 kor.

ibolya szappan 70 fillér, ibolya tej 1 kor. és ibolya hölgypor 1 korona 20 fillér.

Ovakodjunk értéktelen utánzatok és hamisítványoktól. A bevásárlásnál csak a hajós-féle aradi kozmetikumokat vessék szemükre és elfogadják, mindegy más ajánlatot visszautasítanak.

Kapható a következőkben:

313

HAJÓS ÁRPAD gyógyszerárúháza

Arad, Andrásy-tér 22., a megyeháza szemben,

továbbá Földes Kelemen, Kocsák Pál, Ring Lajos, Hauer László, Völgyesi Zoltán, Berger Gyula gyógyszerészek aradi és Völgyesi és Wölgyesi drogeriáiban.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű

Földes-féle Margit-Cremet,

mely ártalmatlan, ártalmatlan a rögtön szépt.

A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szeplők, májfoltok, bőrrákák, pattanások, kiütések s mindennemű bőrbaaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni.

Készíti:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Főraktár:

308

Török József gyógyszerésznél Budapesten.

Kapható a világ minden nagyobb gyógyszerárúházaiban.

Alkalmi vétel!

Szives tudomására hozom a nagyérdemű közönségnek, hogy a GEBHART TESTVÉREK üveg és porcellán üzletét megvettem és átköltözési nehézségek folytán az összes raktáron levő árukat, u. m.: üveg, porcellán, lámpa, gáz- és villanycsillárok, mindenféle dísz tárgyak, alpacca és alpacca ezüst evőeszköz, nickel főzőedények, stb. 2790

mélyen leszállított áron árúsítom,

miről kérem a nagyérdemű közönséget, hogy meggyőződést szerezzen.

Kiváló tisztelettel

Gebhart Testvérek utóda

RAUCH RAIMUND.

Olcsó árak!

Az üzleti berendezés eladó.

Seiler Bertalan

paszományos és gomlekötő üzlete
Arad, Weitzer János-u. 13. sz.
**Zsinor,
gomb,
bojtok
és rojtok**

állandóan raktáron tartatnak.

Gyermek ágyhálók

bármely színben, pontosan, méret szerint készíttetnek. — Minden e szakba vágó munkát a leggyorsabban készít. 682

Nem kell London. Nem kell Páris.
Nem kell Bécs. Nem kell Budapest.

Aradon is lehet kapni!

A legkényesebb igényeknek is megfelelő mérték utáni

CIPÓKET

urak és hölgyek részére

SEELINGER M. A. UTÓDA

orthopéd és divat cipészében

ARAD, Szabadság-tér 4. szám.

Szűlők különös figyelmébe ajánlom **orthopéd-gyógycipőmet**, melyek megátolják a lábfej fejlődését, Gyermekknél, ugyiszintén felnőtteknél az egyikért eredményeket értem el, amit számos elismerés tanúsít. Készítek a valódi amerikai formájú cipőktől meg nem különböztethető tartos szep cipőket. B. megrendeléseiket kérve teljes tisztelettel!

SEELINGER M. A. UTÓDA

641 az aradi Nemzeti Színház szállítója

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására adni, hogy a mai naptól kezdődőleg, az eddig **Benkő és Pfeil** cég alatt fennállott

lakatos műhelyt

Andrássy-tér 9. szám alatt

a saját nevem alatt egyedül vezetem tovább.

Elvállalok minden e szakmába vágó műlakatos munkákat, sirkerítések készítését, mérleg készítését és javítását, pénzszekrények javítását pontosan és gyorsan a legolcsóbb árak mellett.

Kérem a n. é. közönség szives támogatását. Tisztelettel 2501

Benkő József.

Megérkeztek az őszi divat újdonságok!

Brunner Béla

uri divat és különlegességek üzlete

Arad, Szabadság-tér 20.

(Förrey-utca sarok, gróf Nádasdy-palota) 2408

Ajánlja dusan felszerelt áruak-tárát, hol a legszebb és legdivat-sabb **ingek**, gallérok, kézelők, nyakkendők, keztük, zsebkendők, harisnyák, stb. újdonságok kaphatók. Nagy választék hazai és angol divat-kalapokban. Nagy választék fa, vászon és bőr utazóbőröndökben.

Divatújdonság francia és olasz

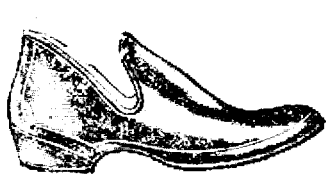
illatszer különlegességekben.

Xamerli J. pécsi keztügyár főraktára.

Olcsó árak. Pontos kiszolgálás.

Vidéki megrendelések azonnali elküldésnek.

Storm-Slipper Hó-czipő

Csakis a Boston Rubber Shoe Company Bostonban levő cégnek gyártmányai könnyűek, elegánsak és tartósak. Aradon Weinberger János, Münz I., Meisl és Adler, Guttman és Berger üzleteiben kaphatók.

Főlerakat Ausztria-Magyarország részére: 2793

WELLISCH, FRANKL & Co.
Wien, I., Fleischmarkt 12-14.

A legjobb minőségű bor és csemegé faju dus gyökérzetű
szőlő-oltvány,

ugyszintén gyökeres

Riparia Portalis és Rupestris Monticola szőlővessző

minden mennyiségben kapható

WINKLER JÓZSEF

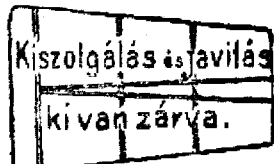
szőlővessző és szőlőoltvány termelőnél

Arad, Batthyány-utca 13. szám.

Telefon 410. szám.

2516

Legolcsóbb üzemerő
malomok, mezőgazdasági gépek,
stb. részére.

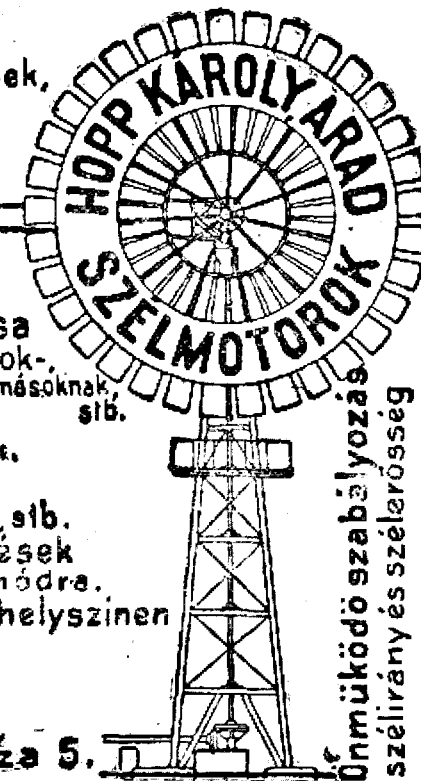

Költségnélküli vizellátása
községek, gyártelepek, gazdaságok,
mezei lakások, villák, vasúti állomásoknak,
stb.
Megőrzése
kertek- és parkoknak.
Lecsapolása
tavak- és téglagyaraknak, stb.
Tervek és költségvetések
minden alkalmazási módra.
Tervezések kívánatra a helyszínen
felvételnek.

HOPP KÁROLY

műszaki-irodája,

2346 ARAD, Széchenyi-utca 5.

Ünműködő szabályozás
szélirány és szélerősség
szerint. Legszilidabb szerkezet.
legmagasabb munkaképesség.

**POROSZ
és
MAGYAR**

KÖSZÉN

blombázott zsákokban.

**DIÓ és
KOCZKA**

KOKSZ

ROSTÁLT BÜKK-FASZÉN

házhozhoz szállítva legolcsóbban kapható

ALTMANN EDE-nél

Wesselényi- és Kiss Ernő-utca sarkán

Telefon 46.

2565

Telefon 46.

Harisnyakötőde

Andrássy-tér 20. sz.

(Fischer Elíz palotában.)

A t. közönség rendelkezésére áll és különösen kitűnő anyagból kötött 2074

uj harisnyait ajánlja.

Telefon 566. sz.

Alapítva 1889. évben.

Várhol László

uri- és női cipész

Arad, Weitzer János utca 2. sz.

(Minorita-palota a leányiskolával szemben.)

Van szerencsém a t. helybeli és vidéki közönség figyelmét felhívni 18 év óta fennálló jó hírnévnek örvendő cipész-üzletemre. A bekövetkező téli időnyre beszerestem mindennemű bőrkülönlegességeket.

Az önkéntes uraknak figyelmüket felhívom, hogy lábbelit készítek mindennemű fegyveremhez a legjobb kivitelben előírás szerint. Az egyenruházati egyletnek több év óta szállítója vagyok.

Visszamaradt cipők előnyös árban kaphatók. Rendelések 24 óra alatt eszközöltetnek.

Kiváló tisztelettel

2470

Várhol László.

Egy okleveles képes-séggel bíró

Zongora-tanító

elvállal órát házbán és házon kívül.

Bővebbet Damjanics-utca 1. sz., I. emelet, Gártner Márkusné. 2681

Ügyes

felső ruha 2682

Varrónő

ajánlkozik házakhoz

helyben és vidékre.

Török Ignác-utca 2. sz.

Az „Orsovai Hal”-hoz
BREGER J. cég

Szabadság-tér 4. szám, szemben a Szabadság-szoborral. 2543

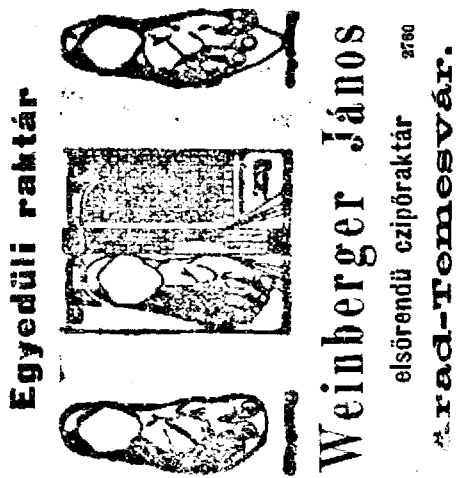
Ajál naponként friss élő orsovai Duna halakat, a vízben és jégben. Megjegyzem, hogy minden csütörtökön délután érkeznek kecsge, fogas és tok és ugyanakkor a nagyérdemű közönség tetszés szerint választhat. Finom tengeri halak csütörtökön érkeznek, kiárusítva itt a főzetben és a Minorita-palota főpostától 2-ik ajtó levő mellékületemben. Ajánl kóser libazsirt, naponként friss tormásvirslit és füstölt neműt, továbbá erdélyi almát, körtét és mindenféle déli gyümölcsöt, szállítva és a legjobb fajta diót. Finom hollandi heringeket a legolcsóbban árulok.

Szombaton egész nap zárva. Vasárnap egész nap nyitva. — Vidéki rendeléseket a legjutányosabban és pontosan eszközlök. Finom hegyi csemegé szőlőt a legmagasabb árban vessek. B. pártfogásukat kérve tisztelettel Breger J.

Városl és megyei telephón 615. . 6

Kész cipő mérték szerint.

**Helyi
Képviseelő
keresztetik,**

egy eddig még nem létezett szenzációs irodalmi műre való előfizetések gyűjtésére. Havi jövedelem 300-400 korona, az alkalmazandó helyi képviselő tevékenysége állandó s évekre terjedő. Reflektánsok „Irodalom” Szombathely, posterestante oimén irjanak. 2809

Telephon szám 590.
Panker F. Viktor
mű- és építő-lakatos
Arad, Fácán-utca 5 sz.

Részlet takaréktűzhelyeket, szir és folyosó kerítések, épület aszalások, görredőnyök, napellenzők, vas-ágyak, kertí székek, padok, asztalok tömör vasból, valamint mind a szakmába vágó munkák a legolcsóbb árak mellett.
Épület szállítására vasokosarak kaphatók.
Videki megrendelések pontosan és gyorsan eszközölnének. 1151
Nagy választék sirkertés mintákból természetesen nagyságban. — A minták megtekinthetők a műhelytelepen.

Aradi ipar- és népbank. Ékszer-zálogosztály.

Árverési hirdetmény.

1907. évi december hó 17-én d. e. 9 órakor az Aradi Ipar- és Népbank zálogosztályában a következő számú és 1907. évi szeptember hó végéig lejárt ékszer-, arany- és ezüst-tárgyak alapszabályunk 46. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett fognak elárvereztetni, u. m.:

- 13601 13602 13603 14020 14039 14041 14148 14165 14250 14539 14604
- 14804 14871 14922 14949 15065 15108 15351 15398 15494 15819 16065
- 16317 16367 16516 16535 16600 16634 16651 16688 16757 16860 17341
- 17875 17890 17446 17523 18030 18045 18232 18316 18395 18787 18961
- 19164 19242 19543 19641 19672 19888 85 185 192 220 325 363 558
- 574 874 899 934 950 962 998 1011 1017 1111 1268 1411 1472 1551
- 1624 2160 2201 2306 2464 2657 2744 2764 2788 2881 2884 2949 3009
- 3047 3128 3182 3431 3861 3957 3973 3986 4094 4098 4237 4282 4300
- 4830 4429 4489 4478 4539 4565 4733 4780 4870 4871 4911 4912 5044
- 5156 5230 5298 5340 5457 5599 5618 5686 5698 5790 5819 5915 6015
- 6068 6290 6303 6376 6409 6414 6591 6968 7050 7054 7070 7076 7116
- 7201 7282 7293 7309 7320 7328 7337 7344 7348 7349 7422 7428 7455
- 7493 7498 7501 7520 7575 7589 7619 7655 7683 7690 7700 7770 7787
- 7788 7789 7790 7814 7816 7848 7953 7966 7970 7980 7990 8007 8011
- 8031 8374 és 9142 mely árveréshez a venni szándékozók ezennel tisztelettel meghívotnak.

Arad, 1907. évi november hó 27-én.
2810 **Az igazgatóság.**

Olajmalom megnyitás.

Tisztelettel értesitem a n. érdemű gazda közönséget, hogy a már 25 év óta fenálló Fischer-féle

olajmalom

(Arad, Gyár-utca 7. sz.)

új gépekkel felszerelve, a mai napon ismét üzembe helyeztem.

Kérve a n. érdemű gazda közönség becses támogatását és maradok

kiváló tisztelettel

Fischer Lipótné.

2811

Olcsó tűzifa eladás.

Alulírott ajánlja a n. é. közönségnek
I. oszt. 2-3 éves száraz cserfa per waggón 136 kor.
I. „ gyertyámfa „ „ 142 „
I. „ bükfa „ „ 132 „
I. „ jávor-, cseresnye- vagy tölgyfa „ „ 128 „
cser vagy bük dorongfa „ „ 118 „
berindiai állomástól Aradig egy waggón
10,000 kg. szállítási díj 34 korona.

Kapható: 2807

Metál Gyula

földbirtokosnál Buttyin.

☛ Telefonszám 5. ☚

== Megérkeztek ==

a legszebb és legdivatosabb

ősz ujdonságok

kelmékben,

valamint

jó másó flanelek és barchettek

a legújabb mintákban és dus választékban, melyeket a legjutányosabb áron csakis nálam lehet beszerezni.

vásznak és schiffonok

szintén a legjobb minőségben kaphatók. Egy próbavásárlás mindenkit meggyőz arról, hogy jót olcsón csakis nálam lehet vásárolni. — Szives partfogást kér

kész szolgálattal 2294

Jankovits György,

Arad,

Forray-utca 2. a) sz. (Lukácsy-ház.)

FRATER és DÖMÖTÖR

okleveles mérnökök irodája

ARAD, SALACZ GYULA-UTCA 1. SZ.

Elvállalják

városok, községek, uradalmak felmérését, szabályozását, tagosítását, parcellázását, erdei és iparvasutak tracirozását, tervezését és építését.

Speci. listák

vizszabályozások és vizierőművek tervezésében és létesítésében.

2357

APRÓ HIRDETESEK.

Aranyal-utca 21. szám alatt
egy borbély-üzlet, lakással december 1-től kiadó. Gartner Herman. 2711

Kiadó lakás!

Két szobás utcai lakás elutazás miatt, esetleg azonnal is kiadó. Aranykéz-utca 20. szám alatt.

Egy jó karban lévő

üzletberendezés fűszer-, rőfős és rövidáru állványokkal eladó Schreiber Hermannál, Ménesen. 2746

Egy fűszer

és rövidáru üzlethez való jó karban lévő üzletberendezés azonnal eladó. Bővebbet Weisz Rudolf és Társa, Kovaszinc. 2806

Eladó bor.

Pankota legzebb hegyrészén levő szőlőmben termett 140 hektoliter kitünő minőségű fehér bor eladó. — Wiesenmayer János, Uj-Szent-Anna. 2805

Egy jó menetü

szatócs üzlet, dohány és italmé-
réssel egybekötve, családi okok miatt azonnal átadó. Cim a kiadóban. 2808

Rongált dobozu levélpapírokat

minden elfogadható árban kiárul-
sit **Ingusz I. és Fia** könyv-
kereskedése Arad. 361

Ujaradon

a főuton, dohánytőzsde, élelmiszer
üzlettel eladó. Cim a kiadóhiva-
talban. 2785.

Fráter Loránd nótáskönyve

két koronáért kapható **Kerpel Izab**
könyvkereskedésében Aradon. Vi-
dékre 2.5 kor. beküldése ell. nében.
Egész könyvtárak vétele. 1921

Vadölszónó, friss nyul,

friss ugorka salátának kapható
Sziszskánál, főpostával szemben. 2818

A nagyérdemű közönség szives tudom-
ására hozom, hogy

888 vendéglőm

és arnyas, szép és tágas kerthelyi-é-
get, ugyszintén a város legkitünőbb fe-
dett és villanyvilágítással ellátott taks-
pályamát is diszezen renováltattam és
azt megnyitottam.

Izletes magyaros polgári konyha. —
Tízta saját termésű borok. Első magyar
részvény serfőzde udvari sőr. Pohár 10
fillér korsó 24 fillér.

A nagyérdemű közönség szives párt-
fogását kérve

tisztelettel

Répássy Pál

1406

Szalonna

68., zsir 70., sertéshus 68., zsir-
nak való szalonna 68., háj 72.,
füst. sonka 90, lapocka 80., karaj
84., oldalas 72., kolbász 80., swarkli
64., májas 40., tepertő 60 kr. kilója.
Sertésbelek és jó száraz házi
szappan, a legjutányosabb ár-
ban kapható: Garai Károly hen-
tesüzletében. Aradon, Boczkó-utca
2. Háltérrel szemben. 2762.

Vizvezeték-műhely megnyitás!

Van szerencsém a nagyérdemű köz-
önség b. tudomására hozni, hogy a mai
kornak teljesen megfelelő **vizvezeték**
berendező-műhelyt nyitottam, hol
mindennemű csatornázást, vízvezeték-
fördészobát, angol klozeteket, vízfűtést, ace-
telin és Benoid-felszerelést és vezetéket
minden fajtájú szivattyukat, hőlézmotor-
és szivattyuk javítását és készítését el-
vállalom.

20 évi tapasztalataim, valamint 11
évi aradi működésem biztosítékot nyug-
tízstelt rendelőknek arra, hogy az elváll-
alt munkát szakszerűen, pontosan és
lelkiismeretesen, a lehető legolcsóbban
eszközölöm. 2532

Ugyane szakka vágó munkák jó ár-
ban tartását általában elfogadom.

A n. é. közönség b. „ártófogását ké-
kiváló tisztelettel

Mókos Márton

szerező-mester

Petőfi-utca 4. sz.

Egy jó karban lévő 2 loerős

gázmotor

jutányos áron eladó.

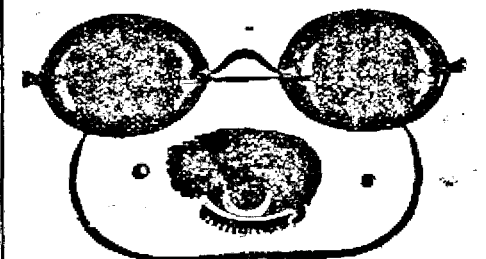
Bővebbet a kiadóhivatalban.

Elsőrendű lát. zeresz üzlet.

DICK-SAMU

órák és látzerók

Arad, Andrassy-tér és Weitzer János-utca sarkán

Elad és javít mindennemű órákat két
évi jótállás mellett a legolcsóbb áron.
Raktáron tart mindennemű esztétikai látzer-
veket a legkülömbözőbb kiállításban, leg-
finomabb lorgnettek, orrcsüptetők és szem-
üvegek arany, ezüst, nickel és tekenő-
beka csont keretekben, legjobb üvegekkel.

Nagy raktár sűrűségi fokmérők-
ben, bor, must és szeaz részére, to-
vábbá mindenféle hőmérők, minden-
nemű kivitelben. 2418

Szemüvegek és orrcsüptetők or-
vosi rendellet szerint azonnal kö-
szítettnek.

Értesítés!

Tisztelettel van szerencsém a n. érd. közönséget értesíteni, hogy a mai napon

Szabadság-tér 21. szám alatt (Lengyel Testvérek házában)

ZIMMERMANN IGNÁCZ

törvénszékileg bejegyzett cégem alatt

egy egész ujonnan berendezett Norinbergi, diszmű, férfidivat és játékaru üzletet

nyitottam.

Főtörekvésem oda irányul, hogy az igen tisztelt vevőközönség b. bizalmát mint
eddig, úgy a jövőben is kiérdemeljem.

Kiváló tisztelettel **Zimmermann Ignác.**